

KSI-4101-002-00/2014
Nr ewid. 188/2014/P/14/056/KSI

Informacja o wynikach kontroli

ORGANIZACJA I UTRZYMANIE KĄPIELISK ORAZ MIEJSC WYKORZYSTYWANYCH DO KĄPIELI

DEPARTAMENT ŚRODOWISKA

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

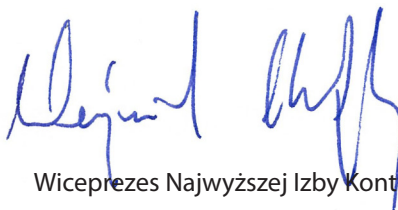
Dyrektor Departamentu Środowiska:

Anna Krzywicka

Akceptuję:

Wojciech Kutyla

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia 13.03.2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

1. WPROWADZENIE.....	7
1.1. Temat kontroli	7
1.2. Uzasadnienie podjęcia kontroli	7
1.3. Cel i zakres kontroli	7
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI.....	9
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	9
2.2. Synteza wyników kontroli.....	10
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	14
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	16
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	16
3.2. Istotne ustalenia kontroli	17
4. INFORMACJE DODATKOWE	39
4.1. Przygotowanie kontroli	39
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	39
5. ZAŁĄCZNIKI	44

Wykaz stosowanych skrótów i pojęć

dyrektywa	Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160 EWG (Dz.U.L.64 z 4.03.2006, s. 37)
dzikie kąpielisko	miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpeli, nieoznakowane, nieobjęte nadzorem sanitarnym ani dozorem służb ratownictwa wodnego
GIS	Główny Inspektorat/Główny Inspektor Sanitarny
kąpielisko	wyznaczony uchwałą rady gminy, wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywany przez dużą liczbę osób kąpiących się, określoną w uchwale rady gminy w sprawie wykazu kąpielisk, pod warunkiem że w stosunku do tego kąpieliska nie wydano stałego zakazu kąpeli; kąpieliskiem nie jest: basen pływacki, basen uzdrowiskowy, zamknięty zbiornik wodny podlegający oczyszczaniu lub wykorzystywaniu w celach terapeutycznych, sztuczny, zamknięty zbiornik wodny, oddzielony od wód powierzchniowych i wód podziemnych – art. 9 ust. 1 pkt 5a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.)
KE	Komisja Europejska
klasyfikacja wody w kąpielisku	przyporządkowanie wody w kąpielisku do odpowiedniej klasy, ze względu na jej właściwości, dokonane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie oceny jakości wody
miejsce wykorzystywane do kąpeli	wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, niebędący kąpieliskiem i wykorzystywany do kąpeli – art. 9 ust. 1 pkt 5c upw
MSW	Minister Spraw Wewnętrznych
MŚ	Minister Środowiska
MZ	Minister Zdrowia
obszar wodny	wody śródlądowe oraz wody przybrzeżne w rozumieniu art. 5 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, a także kąpielisko, miejsce wykorzystywane do kąpeli, pływalnia oraz inne obiekty dysponujące nieckami basenowymi o łącznej powierzchni powyżej 100 m ² i głębokości powyżej 0,4 m w najgłębszym miejscu lub głębokości powyżej 1,2 m
organizator kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpeli	osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która podjęła się zorganizowania kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpeli oraz uzyskała na to zgodę właściciela wody i przyległego gruntu lub która prowadzi kąpielisko lub miejsce wykorzystywane do kąpeli – art. 9 ust. 1 pkt 7a upw
ppis	państwowy powiatowy inspektor sanitarny

- profil wody w kąpielisku** zespół danych i informacji dotyczących cech fizycznych, geograficznych i hydrologicznych wody w kąpielisku oraz wód powierzchniowych, mających wpływ na jej jakość, wraz z identyfikacją i oceną przyczyn występowania zanieczyszczeń mogących wywierać niekorzystny wpływ na jakość wody w kąpielisku i stan zdrowia osób z niego korzystających – art. 9 ust. 1 pkt 10a upw
- psse** powiatowa stacja sanitarno-epidemiologiczna – zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.), państwowy inspektor sanitarny wykonuje zadania przy pomocy podległej mu stacji sanitarno-epidemiologicznej
- pwis** państwowy wojewódzki inspektor sanitarny
- wsse** wojewódzka stacja sanitarno-epidemiologiczna
- ratownictwo wodne** prowadzenie działań ratowniczych, polegających w szczególności na organizowaniu i udzielaniu pomocy osobom, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na obszarze wodnym
- ratownik wodny** osoba posiadająca wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa i technik pływackich oraz inne kwalifikacje przydatne w ratownictwie wodnym i spełniająca wymagania określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2013 r., poz. 757 z późn. zm.), zatrudniona lub pełniąca służbę w podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego lub będącą członkiem tego podmiotu
- rozp. ewk** rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz.U. Nr 91, poz. 527)
- rozp. lrat** rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego (Dz.U. z 2012 r., poz. 108)
- rozp. njw** rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. Nr 86, poz. 478)
- rozp. pwk** rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku (Dz.U. Nr 36, poz. 191)
- rozp. wow** rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne (Dz.U. z 2012 r., poz. 261)
- rozp. ozow** rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag (Dz.U. z 2012 r., poz. 286)
- rzgw** regionalne zarządy gospodarki wodnej

- sezon kąpielowy** okres określony przez radę gminy w uchwale, o której mowa w art. 34a ust. 1 ustawy – Prawo wodne, obejmujący okres między 15 czerwca a 30 września – art. 9 ust. 1 pkt 10b upw
- ubp** ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. Nr 208, poz. 1240 z późn. zm.)
- upw** ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.)
- wioś** wojewódzki inspektor/inspektorat ochrony środowiska
- organ wykonawczy gminy** wójt, burmistrz lub prezydent miasta

1.1 Temat kontroli

Kontrola koordynowana planowa pn. *Organizacja i utrzymanie kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpeli* (nr P/14/056).

1.2 Uzasadnienie podjęcia kontroli

Kontrola została przeprowadzona z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli w ramach priorytetu *Zachowanie dziedzictwa narodowego, zasobów naturalnych i ładu przestrzennego*.

Podjęcie kontroli związane było z wprowadzeniem nowych regulacji prawnych, dotyczących zapewnienia odpowiedniej jakości wody w kąpieliskach i w miejscach wykorzystywanych do kąpeli oraz bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych, a także wynikało z licznych doniesień o niedostatecznej jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli, braku odpowiedniej obsługi kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli przez kadrę ratowniczą oraz o postępującej likwidacji tych miejsc.

Na potrzebę podjęcia kontroli w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych wskazywały także wyniki wcześniejszej kontroli NIK, nr KOB-410-05/2009, pt. „Funkcjonowanie ratownictwa wodnego”, przeprowadzonej w 2009 r., w wyniku której stwierdzono m.in. brak systemu ratownictwa wodnego precyzyjnie określającego zakres kompetencji podmiotów tworzących ten system oraz znaczne zróżnicowanie stanu bezpieczeństwa w zakresie ratownictwa wodnego w poszczególnych rejonach kraju. Ujawnione w kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in. braku lub nieprecyzyjnych przepisów, nieprzejrzystego systemu finansowania, braku właściwego nadzoru i koordynacji.

1.3 Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena wypełniania przez organy administracji publicznej wymagań przepisów prawa dotyczących organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpeli. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2014 r. oraz działania wcześniejsze, w zakresie objętym tematyką kontroli, mające wpływ na ich wykonanie po dniu 1 stycznia 2012 r., lub których efekty wystąpiły po dniu 1 stycznia 2012 r.

Zakres kontroli obejmował:

- 1) tworzenie kąpielisk i prowadzenie ich ewidencji oraz tworzenie miejsc wykorzystywanych do kąpeli,
- 2) prowadzenie nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli,
- 3) zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających na terenie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli,
- 4) wykonywanie obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych dotyczących kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli.

Kontrolą, przeprowadzoną w okresie od 27 maja 2014 r. do 8 września 2014 r., objęto 25 jednostek, w tym: Główny Inspektorat Sanitarny, 12 urzędów gmin i 12 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych¹.

¹ Wykaz skontrolowanych jednostek organizacyjnych i osób kierujących tymi jednostkami, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK, stanowi załącznik nr 5.3 do niniejszej informacji.

Kontrolę w urzędach gmin przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli², z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 ustawy, tj. pod względem legalności, gospodarności i rzetelności. Kontrolę w Głównym Inspektoracie Sanitarnym oraz powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy, tj. pod względem legalności, celowości, gospodarności i rzetelności.

² Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, Dz.U. z 2012, poz. 82 z późn. zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.

2.1 Ogólna ocena kontrolowanej działalności³

Polskie przepisy prawa, pomimo stwierdzonych braków, stwarzają podstawy do zapewnienia nadzoru sanitarnego nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli oraz bezpieczeństwa osób korzystających z kąpeli, rekreacji i uprawiania sportów wodnych w tych obiektach. W okresie objętym kontrolą, w badanych jednostkach podejmowano działania w celu wywiązania się z obowiązków określonych w tych przepisach, jednak kontrola wykazała liczne nieprawidłowości w tym zakresie.

Główny Inspektor Sanitarny wydawał wytyczne dla organów Inspekcji Sanitarnej sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa, co powodowało ograniczenie liczby badań wykonywanych dla oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli. Nie zapewnił pozyskania pełnych i bieżących informacji o kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli od organów wykonawczych gmin, organizatorów kąpielisk i państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, co skutkowało nierzetelną informacją o kąpieliskach w *Serwisie kąpieliskowym*, a także nierzetelnym sporządzaniem informacji i sprawozdań do Komisji Europejskiej.

Połowa objętych badaniami państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych ustalała z organizatorami kąpielisk harmonogramy badań jakości wody w kąpieliskach z niedostateczną liczbą badań. Ppis nie egzekwowali od organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli wyników badań wody w tych obiektach, a bieżące oceny jakości wody przekazywali organizatorom ww. obiektów z opóźnieniami, sięgającymi nawet 35 dni. Nie dokonywali także wszystkich bieżących i sezonowych ocen jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli.

Ponad połowa skontrolowanych organów wykonawczych gmin nie sprawowała dostatecznego nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i w miejscach wykorzystywanych do kąpeli, nie zapewniając wykonania wymaganej liczby badań wody z kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli oraz nie przekazując państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym wyników badań wody w celu dokonania oceny jej jakości.

Ponadto, w połowie badanych gmin nie zapewniono bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych gminy poprzez oznakowanie i zwiększenie nadzoru w miejscach zidentyfikowanych jako niebezpieczne do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji, a w czterech gminach nie zapewniono bezpieczeństwa osób w miejscach wykorzystywanych do kąpeli poprzez wymagane ich oznakowanie, zatrudnienie ratowników wodnych oraz wyposażenie w sprzęt ratunkowy, pomocniczy i medyczny.

Kontrola wykazała również nieprawidłowości w działaniu organów gmin, dotyczące uchwalania wykazu kąpielisk i prowadzenia ich ewidencji oraz przekazywania państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym informacji o liczbie uchwalonych kąpielisk i zmianach tej liczby w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego wraz z wykazem kąpielisk.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

2.2 Synteza wyników kontroli

1. W okresie 2012–2014 liczba funkcjonujących w Polsce kąpielisk zmalała z 221 do 202, tj. o 8,6%, a liczba miejsc wykorzystywanych do kąpeli – z 848 do 459, tj. o 45,9%.

Na terenie 12 skontrolowanych gmin, w 2014 r. otwarto 13 kąpielisk – o trzy mniej w porównaniu do 2012 r. oraz 44 miejsca wykorzystywane do kąpeli – o jedno mniej niż w 2012 r. W żadnej z tych gmin nie planowano utworzenia nowego kąpieliska, natomiast w jednej gminie kąpielisko funkcjonujące do 2013 r., w sezonie 2014 zostało otwarte jako miejsce wykorzystywane do kąpeli.

Na terenie 12 powiatów, objętych właściwością badanych państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, liczba kąpielisk zmalała z 23 do 19, tj. o 17%, a liczba miejsc wykorzystywanych do kąpeli – z 85 do 72, tj. o 15%.

Odstępowanie od organizowania ww. obiektów spowodowane było wysokimi kosztami ich utrzymania oraz trudnościami w pozyskaniu wykwalifikowanych ratowników wodnych. (str. 17–20)

2. Jakość wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli, funkcjonujących na terenie kraju w latach 2012–2014, wykazywała niewielką poprawę.

Z 11 do siedmiu spadła liczba kąpielisk w Polsce, których stan sanitarny oceniono negatywnie oraz z 21 do 29 wzrosła liczba kąpielisk wyróżnionych Błękitną Flagą⁴. W załączniku nr 5.2. przedstawiono informację o liczbie kąpielisk wyróżnionych Błękitną Flagą w wybranych państwach europejskich. Bez zmian pozostawała liczba negatywnie ocenionych 15 miejsc wykorzystywanych do kąpeli. (str. 28)

3. W badanym okresie organy wykonawcze sześciu skontrolowanych gmin, na terenie których funkcjonowały kąpieliska, zgodnie z art. 34a ust. 1 i 9 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne⁵, przygotowywały corocznie projekty uchwał w sprawie wykazu kąpielisk, które wraz z wnioskami organizatorów kąpielisk podawane były do publicznej wiadomości, a następnie opiniowane przez właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, a w przypadku kąpielisk nadmorskich – także dyrektora urzędu morskiego.

W trzech spośród 11 gmin, na terenie których w badanym okresie funkcjonowały miejsca wykorzystywane do kąpeli, podejmowano uchwały lub wydawano zarządzenia w sprawie wyznaczenia takich miejsc lub w sprawie zasad i trybu korzystania z nich, pomimo braku obowiązku prawnego w tym zakresie. Uchwały przekazywano do właściwych ppis w celu współpracy nad utrzymaniem nadzoru sanitarnego w ww. miejscach, co NIK uznaje za dobrą praktykę.

⁴ Błękitna Flaga to wyróżnienie przyznawane od 1987 r., na jeden sezon kąpieliskowy, kąpieliskom i marinom spełniającym najwyższe standardy w kilku kategoriach, m.in. czystości wody i bezpieczeństwa. Przyznawane jest przez międzynarodowe jury z siedzibą w Kopenhadze, składające się z przedstawicieli Światowej Organizacji Turystycznej (WTO), Programu Ochrony Środowiska ONZ (UNEP), Międzynarodowej Rady Przemysłu Morskiego (ICOMIA), Międzynarodowej Federacji Ratownictwa Wodnego (ILS), Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN), Komisji ds. Środowiska Parlamentu Europejskiego (EU), Europejskiej Unii na Rzecz Ochrony Wybrzeży (EUCC) oraz Fundacji na rzecz Edukacji Ekologicznej (FEE).

Rekomendacji do przyznania Błękitnej Flagi dla kąpielisk w Polsce udziela jury złożone z przedstawicieli Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Gospodarki, Polskiej Organizacji Turystycznej, Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Polskiego Związku Żeglarskiego, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Polskiego Klubu Ekologicznego, Związku Miast i Gmin Morskich.

⁵ Dz.U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.

Kontrola wykazała przy tym, że w uchwałach w sprawie wykazu kąpielisk rady dwóch gmin nie wskazywały okresu sezonu kąpielowego, a rada jednej gminy uchwaliła rozpoczęcie sezonu przed datą określoną w ustawie – Prawo wodne. Ponadto, jeden ppis nierzetelnie zaopiniował projekty dwóch uchwał. (str. 21–22)

Zdaniem NIK, przyjęcie nieprawidłowych uchwał w zakresie wskazania okresu sezonu kąpielowego utrudniało organizatorom kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli terminowe przygotowanie tych obiektów do otwarcia i ustalenie okresu pracy ratowników wodnych, a ppis i organizatorom – ustalenie harmonogramu pobierania prób wody do badań z kąpielisk.

4. Stosownie do wymagań art. 34f ust. 1 upw, organy wykonawcze trzech spośród sześciu gmin, na terenie których funkcjonowały kąpieliska, przedstawiały właściwemu ppis informacje o liczbie kąpielisk z podaniem przyczyny jej zmian w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego oraz dołączały do informacji wykaz kąpielisk. Prowadziły także i aktualizowały ewidencję kąpielisk, wymaganą art. 34b upw.

Natomiast w pozostałych trzech gminach stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie, dotyczące opóźnień – nawet miesięcznych – w podejmowaniu uchwał w sprawie wykazu kąpielisk oraz nieprzekazywania ppis informacji o liczbie kąpielisk i jej zmianach w odniesieniu do poprzedniego sezonu kąpielowego wraz z wykazem kąpielisk lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji kąpielisk. (str. 21–22, 35)

Zdaniem NIK stwierdzone nieprawidłowości miały wpływ na rzetelność informacji o liczbie kąpielisk i zmianach tej liczby w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego, przekazywanej wraz z wykazem kąpielisk przez organy wykonawcze gmin do ppis, następnie do państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych i dalej do Głównego Inspektora Sanitarnego. Ostatecznie, wpływały na rzetelność informacji przekazywanej w powyższym zakresie wraz z krajowym wykazem kąpielisk przez GIS do Komisji Europejskiej przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, o czym stanowi art. 34f ust. 2 upw. Omawiane nieprawidłowości wpływały również na aktualność danych przedstawianych społeczeństwu przez GIS w internetowym *Serwisie kąpieliskowym*, o którym mowa w art. 163c ust.3 upw.

NIK zwraca przy tym uwagę, że w przepisach prawa nie określono terminu upływu wykonania czynności, o której mowa w art. 34f ust. 1 upw, tj. terminu do którego organy wykonawcze gmin obowiązane są do przedstawienia właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu informacji o liczbie kąpielisk, z podaniem przyczyny zmian w liczbie kąpielisk w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego oraz wykazu kąpielisk.

5. Organ wykonawczy jednej spośród 11 skontrolowanych gmin, na terenie których funkcjonowały miejsca wykorzystywane do kąpeli, będący organizatorem trzech miejsc wykorzystywanych do kąpeli, prowadził te miejsca nielegalnie – bez zgody właściciela wody i przyległego gruntu, wymaganej art. 9 ust. 1 pkt 7a upw. (str. 20)
6. W dwóch spośród sześciu badanych gmin będących organizatorami kąpielisk, w 2012 i 2013 roku w uzgodnieniu z ppis wykonano mniejszą niż wymagana liczbę badań jakości wody w kąpieliskach. Natomiast w jednej gminie, spośród ośmiu będących organizatorami miejsc wykorzystywanych do kąpeli, w trzech miejscach w 2012 r. w ogóle nie wykonano wymaganych przepisami badań wody, a w 2013 r. nie wykonano wymaganych badań przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego. Było to sprzeczne z art. 163 ust. 2 upw i art. 163a ust. 1

upw, określającymi obowiązek pięciokrotnego wykonywania badań wody w kąpielisku – jeden raz przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego i cztery razy w trakcie sezonu oraz z art. 34d ust. 1 upw, nakładającym na organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpeli obowiązek wykonywania badań jakości wody 14 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego i jeden raz w trakcie sezonu.

Ponadto, organ wykonawczy jednej z gmin – organizator trzech miejsc wykorzystywanych do kąpeli, w uzgodnieniu z ppis wykonywał pobór prób wody do badań tylko w jednym miejscu obszaru wodnego wyznaczonego do kąpeli, zamiast w dwóch miejscach. Było to sprzeczne z wymaganiami załącznika nr 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli⁶, zgodnie z którym próbki wody do badania pobiera się, jeżeli długość plaży jest mniejsza lub równa 1,5 km, co najmniej w dwóch miejscach, w których występuje największe dzienne zagęszczenie osób kąpiących się. (str. 23–25).

Ograniczenie przez organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli wykonywanej liczby badań jakości wody w tych obiektach w latach 2012–2013 wynikało z uzgodnień z ppis, którzy stosowali „Wytyczne do wypełniania harmonogramu pobierania próbek wody w kąpieliskach – sezon kąpielowy 2012. Poradnik do stosowania przez państwowych, wojewódzkich, powiatowych i granicznych Inspektorów Sanitarnych”, wydane przez GIS, w których wymaganą łączną liczbę badań wody w kąpieliskach określono na cztery zamiast pięć oraz zalecono przyjęcie jednego reprezentatywnego punktu kontrolnego do dokonania oceny i klasyfikacji jakości wody w kąpielisku, zamiast dwóch.

W ocenie NIK było to działanie nielegalne i powodowało osłabienie nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli.

7. W czterech powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych, spośród 12 skontrolowanych, nie posiadano pełnej informacji o liczbie i terminach badań zaplanowanych i wykonanych dla oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli. Harmonogramy poborów prób wody do badań i wyniki badań wody w tych miejscach znane były tylko ppis wykonującym badania na zlecenie organizatorów oraz ppis, którym organizatorzy informacji takie dobrowolnie przekazali. Spowodowane to było brakiem prawnego wymogu przedstawiania ppis przez organy wykonawcze gmin lub organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpeli, informacji o liczbie tych miejsc wraz z ich wykazem, o okresie sezonu kąpielowego i harmonogramie wykonywania badań wody. (str. 24)

Zdaniem NIK, powyższe uniemożliwiło ppis wywiązywanie się z obowiązku niezwłocznego przekazywania wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji dotyczących oceny jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpeli, określonego w art. 34e ust. 1 upw, i tym samym powodowało brak bieżącej informacji dla społeczeństwa o jakości wody w takich miejscach.

8. Organizatorzy kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli nie wywiązywali się w pełni z obowiązku niezwłocznego przekazywania wyników badań właściwym ppis w celu dokonania oceny jakości wody w tych obiektach, nie przekazując w ogóle wyników tych badań lub przekazując je dopiero po upływie tygodnia od dnia poboru prób wody do badań.

⁶ Dz.U. Nr 86, poz. 478.

Z kolei ppis nierzetelnie realizowali obowiązek przeprowadzania oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli i niezwłocznego przekazywania tych ocen organizatorom i organom wykonawczym gmin, nie wykonując ocen (w tym z powodu niedostarczenia wyników badań przez organizatorów) i nie przekazując bieżących lub sezonowych ocen jakości wody lub przekazując je z opóźnieniami nawet do 35 dni.

Stwierdzono przy tym, że organizatorzy kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli nie występowali do ppis o przekazanie brakujących ocen jakości wody, a ppis nie stosowali wobec organizatorów innych środków egzekwowania obowiązku przekazania wyników badań wody, poza przypominaniem – telefonicznym lub pocztą elektroniczną. (str. 26–27, 29)

Postępowanie powyższe było niezgodne z art. 34d ust. 3 upw stanowiącym m.in., że organizator miejsca wykorzystywanego do kąpieli niezwłocznie przekazuje właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu wyniki badań oraz z art. 34e ust. 1 upw, zobowiązującym ppis do niezwłocznego przekazywania wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji dotyczących oceny jakości wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli, a także z art. 163 ust. 1 pkt 1 upw stanowiącym, że organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w ramach kontroli urzędowej, dokonują bieżącej, sezonowej i czteroletniej oceny jakości wody w kąpielisku pod względem spełniania wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 50 ust. 3.

Nieocenianie, nieprzekazywanie lub spóźnione przekazywanie przez ppis ocen jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli organizatorom tych obiektów, powodowało nieinformowanie lub późne przekazywanie społeczeństwu informacji o jakości wody, zamieszczanych m.in. na tablicach informacyjnych ustawianych w bezpośrednim sąsiedztwie tych miejsc i stwarzało przez to zagrożenie dla zdrowia i życia osób kąpiących się. Wpływało także na rzetelność prowadzenia ewidencji kąpielisk w gminach.

9. Tylko w połowie skontrolowanych gmin, w myśl art. 4 ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych⁷, dokonywano we współpracy z Policją, Strażą Miejską i Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji. Miejsca te oznakowywano i poddawano zwiększonemu nadzorowi. (str. 32)

Zaniechanie identyfikacji takich miejsc w pozostałych sześciu gminach powodowało zmniejszenie bezpieczeństwa osób korzystających z kąpieli, sportu i rekreacji na obszarach wodnych gminy.

10. Wykonując obowiązek wynikający z art. 5 ust. 2 pkt 2 i 4 ubp, organy wykonawcze dziewięciu spośród 12 skontrolowanych gmin, zapewniły warunki do organizowania pomocy oraz ratowania osób kąpiących się, które uległy wypadkowi lub narażone były na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, na obszarze 13 kąpielisk i 17 miejsc wykorzystywanych do kąpieli, których organizatorem był wykonawczy organ gminy lub gminna jednostka organizacyjna. Natomiast w dwóch gminach, na obszarze sześciu miejsc wykorzystywanych do kąpieli, nie zapewniono ratowników wodnych oraz wyposażenia w sprzęt ratunkowy i pomocniczy,

⁷ Dz.U. z 2011 r. Nr 208, poz. 1240.

urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne, a w kolejnej gminie – pełnego wyposażenia miejsca wykorzystywanego do kąpieli w sprzęt ratunkowy i pomocniczy oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne.

Ponadto, na terenie dwóch gmin, w czterech miejscach wykorzystywanych do kąpieli nie zapewniono tablic informacyjnych ani oznakowania stref dla kąpiących się wymaganych art. 5 ust. 1 ubp oraz art. 5 ust. 2 pkt 1 upw. Natomiast na terenie dwóch innych gmin, w czterech miejscach wykorzystywanych do kąpieli nie oznakowano stref dla kąpiących się. (str. 33–34)

Niezapewnienie wykwalifikowanych ratowników wodnych, wyposażenia ratunkowego i medycznego oraz wyposażenia w tablice informacyjne i odpowiedniego oznakowania na terenach miejsc wykorzystywanych do kąpieli było działaniem nielegalnym i skutkowało narażaniem zdrowia i życia osób korzystających z kąpieli w tych miejscach.

11. GIS terminowo przekazywał Komisji Europejskiej coroczne informacje o liczbie kąpielisk i przyczynach jej zmian w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego wraz z wykazem kąpielisk, a także sprawozdania o jakości wody w kąpieliskach wraz z informacją o podjętych środkach zarządzania oraz przypadkach i przyczynach zawieszenia harmonogramu pobierania próbek w ramach kontroli wewnętrznej. Ponadto, corocznie opracowywał raport krajowy *Stan sanitarny kraju*.

W ocenie NIK informacje dla Komisji Europejskiej nie zostały przygotowane rzetelnie wobec braku w GIS pełnych danych o liczbie kąpielisk i jej zmianach w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego oraz nieposiadania aktualnego wykazu kąpielisk na terenie kraju przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, w związku z nierzetelnym przekazywaniem takich informacji przez organy wykonawcze gmin do ppis. (str. 37–38)

12. Od sezonu kąpielowego w 2013 r., na stronie internetowej GIS uruchomiono *Serwis kąpieliskowy* – ogólnodostępne narzędzie pozyskiwania informacji o polskich kąpieliskach, zawierający informacje obejmujące m.in.: wykaz kąpielisk, bieżącą ocenę ppis o przydatności wody kąpieliska do kąpieli, informacje o wprowadzeniu zakazu kąpieli wraz ze wskazaniem przyczyn, ostrzeżenia o występującym lub przewidywanym zanieczyszczeniu wody w kąpielisku. W wyniku kontroli ustalono, że w *Serwisie* przedstawiano nieaktualne lub niekompletne dane z powodu niepełnego lub późnego przekazywania przez organizatorów kąpielisk do ppis informacji o wynikach badań jakości wody w tych obiektach. Stwierdzono również utrudnienia w dostępie do danych zawartych w *Serwisie*, ograniczające przydatność tego narzędzia, dotyczące m.in. możliwości wyszukiwania kąpielisk jedynie po znacznikach, które w przypadku dużej liczby kąpielisk nadmorskich zachodzą na siebie i uniemożliwiają dostęp do danych określonego kąpieliska oraz braku objaśnień wszystkich zastosowanych w *Serwisie* znaków graficznych. (str. 36–37)

2.2 Wnioski

Dla poprawy bezpieczeństwa sanitarnego na obszarach wodnych wykorzystywanych do pływania, kąpieli oraz rekreacji i wypoczynku, w szczególności zwiększenia nadzoru sanitarnego nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpieli oraz zapewnienia powszechnego dostępu do informacji o tych obiektach niezbędne jest, poza realizacją wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych, podjęcie działań przez:

1. Ministra Środowiska w celu:

- ♦ nowelizacji ustawy – Prawo wodne, w zakresie:
 - zobowiązania organów wykonawczych gmin do prowadzenia ewidencji miejsc wykorzystywanych do kąpiel i przekazywania państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym wykazu tych miejsc wraz z informacją o okresie sezonu kąpielowego, (str. 10, 22)
 - zobowiązania organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpiel do przekazywania państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym informacji o planowanych terminach wykonywania badań jakości wody tych miejsc, (str. 12, 24)
 - określenia terminu, do którego organy wykonawcze gmin obowiązane są przekazywać ppis informacje o liczbie kąpielisk i przyczynach jej zmian w odniesieniu do poprzedniego sezonu kąpielowego wraz z wykazem kąpielisk; (str. 11, 35)

2. Głównego Inspektora Sanitarnego w celu:

- ♦ zwiększenia nadzoru merytorycznego nad państwowymi powiatowymi inspektorami sanitarnymi w zakresie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpiel,
- ♦ pozyskiwania pełnych i aktualnych danych do Serwisu kąpieliskowego oraz dla potrzeb realizacji obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej,
- ♦ zmodyfikowanie oprogramowania *Serwisu kąpieliskowego* w celu ułatwienia społeczeństwu dostępu do danych;

3. Państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych w celu:

- ♦ skutecznego egzekwowania od organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiel, w tym także przez nakładanie mandatów karnych, niezwłocznego przekazywania wyników badań wody wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej organizatora;
- ♦ niezwłocznego przekazywania organom wykonawczym gmin oraz organizatorom kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiel, ocen jakości wody w tych obiektach;
- ♦ skutecznego egzekwowania od organów wykonawczych gmin informacji o liczbie kąpielisk, przyczynach jej zmian w odniesieniu do poprzedniego sezonu kąpielowego oraz wykazu kąpielisk, po podjęciu uchwały w sprawie wykazu kąpielisk;
- ♦ rzetelnego opiniowania projektów uchwał gmin w sprawie wykazu kąpielisk.

3.1 Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Obowiązek utworzenia i wdrożenia systemu zarządzania wodą w kąpieliskach wynika z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/7/WE z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie zarządzania jakością wody w kąpieliskach⁸, której zasadniczym celem jest ochrona i poprawa środowiska oraz ochrona zdrowia ludzkiego.

Dyrektywa powyższa została wdrożona do prawodawstwa polskiego ustawą z dnia 4 marca 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne⁹, przy czym zasadnicza część uregulowań zawartych w ustawie weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 r. z założeniem, że kompleksowy system zarządzania wodą w kąpieliskach będzie funkcjonować od sezonu kąpielowego w 2011 r. Wprowadzony ustawą system zarządzania wodą ma na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody w kąpieliskach, mając na uwadze przede wszystkim ochronę zdrowia ludzkiego. System ten nakłada szereg obowiązków, głównie na samorządy lokalne, organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organy opiniodawcze (dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej i urzędów morskich, wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska). Akty wykonawcze do zmienionej ustawy – Prawo wodne, dotyczące zarządzania jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli oraz ich ewidencji i oznakowania, zostały wydane w 2011 r.

Kwestie bezpieczeństwa osób korzystających z kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli reguluje ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. Akty wykonawcze do tej ustawy, dotyczące wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych, wymaganej liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego, wydano w 2012 r.

Wprowadzenie wymagań wynikających z nowych przepisów prawa w omawianym zakresie spowodowało, że z blisko tysiąca kąpielisk, które działały w Polsce jeszcze kilka lat temu, zostało niewiele ponad 200.

Prowadzenie kąpieliska, poza dopełnieniem określonych formalności, wymaga obecnie większych nakładów finansowych i większej odpowiedzialności za bezpieczeństwo osób kąpiących się. Kąpielisko powinno zostać zarejestrowane w ewidencji, odpowiednio oznakowane i wyposażone. Jakość wody kąpieliska i miejsca wykorzystywanego do kąpeli powinna być systematycznie badana, a bezpieczeństwo osób kąpiących się zapewnione przez nadzór służb ratownictwa wodnego.

Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, organem właściwym do corocznego wyznaczania kąpielisk jest wójt, burmistrz lub prezydenta miasta.

Jakość wody w polskich kąpieliskach, zorganizowanych na wodach morskich i śródlądowych, podczas trwania sezonu kąpielowego podlega systematycznej kontroli i ocenie. Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo wodne oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli⁷, nadzór nad jakością wody w kąpieliskach sprawują organizatorzy kąpielisk oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Z danych Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego wynika, że w 2011 r. WOPR nadzorował w Polsce 986 kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, na których zadania ratownictwa

⁸ Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG (Dz.U. UE L.64 z 4.03.2006, s. 37).

⁹ Dz.U. z 2010 r. Nr 44, poz. 253.

wodnego wykonywało 3298 ratowników, a w 2012 r. – 665 kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, strzeżonych przez 1951 ratowników. Pomimo obowiązujących wymagań, dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających na terenie kąpielisk, w kąpieliskach tych utonęły 3 osoby w 2011 r. i 4 osoby w 2012 r.

Szczegółowy opis stanu prawnego dotyczącego kontrolowanej działalności zamieszczono w Załączniku 5.1.

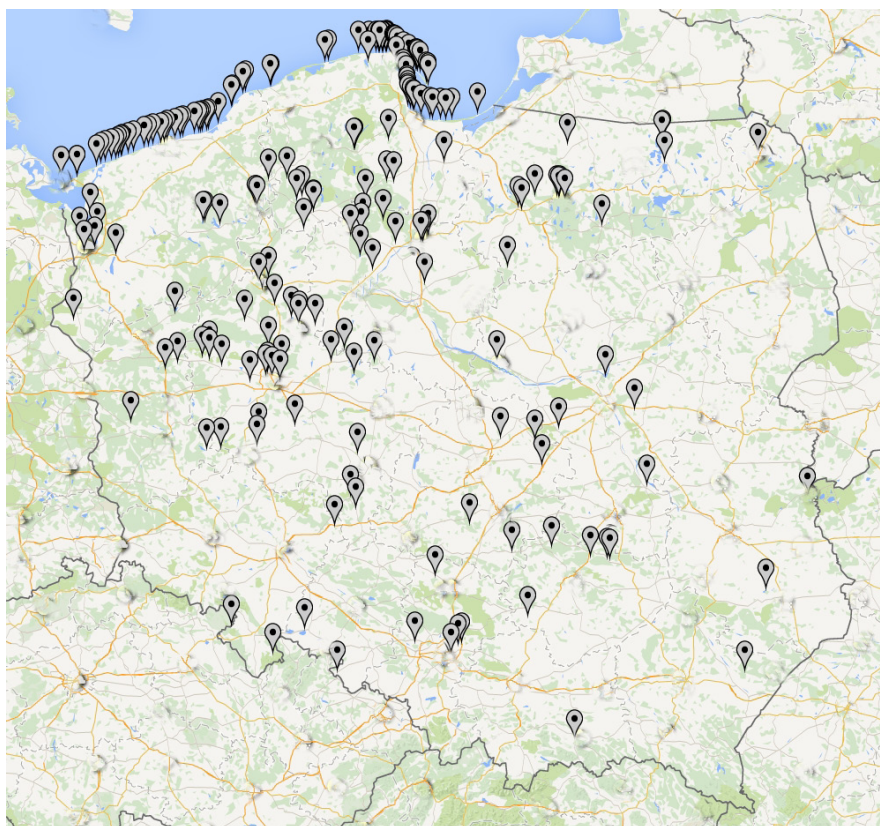
3.2 Istotne ustalenia kontroli

3.2.1 Tworzenie kąpielisk i prowadzenie ich ewidencji oraz tworzenie miejsc wykorzystywanych do kąpeli

W latach 2012–2014 utrzymywała się tendencja do rezygnacji z utrzymywania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli w Polsce. W ogólnokrajowym bilansie, prowadzonym w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, na przestrzeni tego okresu wykazano spadek liczby kąpielisk z 221 do 202¹⁰ oraz liczby miejsc wykorzystywanych do kąpeli z 848 do 459¹¹. Jedynie w województwie lubuskim wzrosła liczba kąpielisk – z 4 do 6, a w województwie łódzkim – liczba miejsc wykorzystywanych do kąpeli – z 19 do 23.

Rysunek nr 1

Kąpieliska w Polsce w 2013 r.

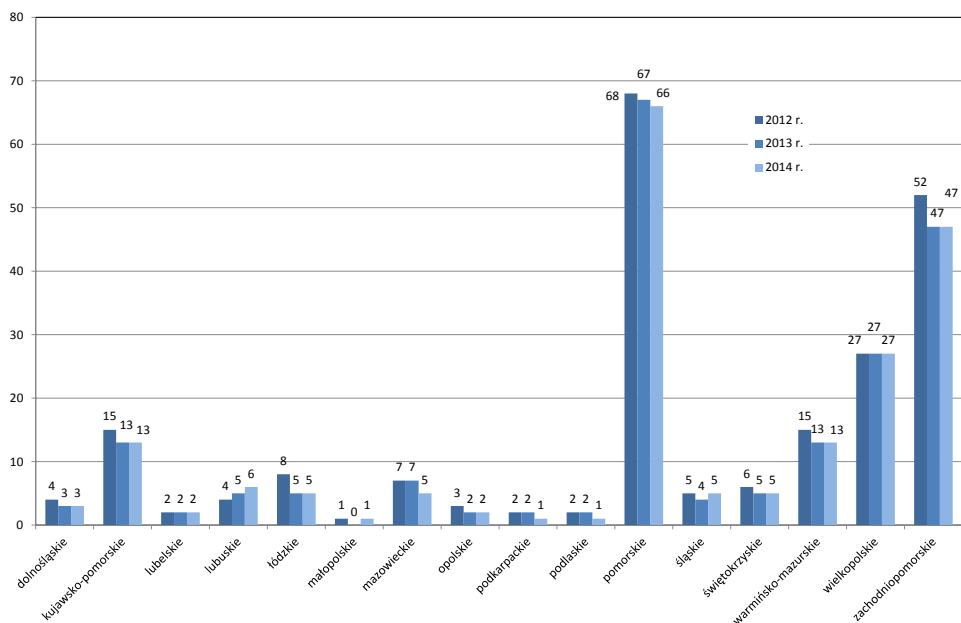

Źródło: Internetowy Serwis kąpieliskowy GIS. www.sk.gis.gov.pl

¹⁰ Według danych dostarczonych do GIS przez ppwis oraz przekazanych przez GIS Komisji Europejskiej przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w 2014 r.

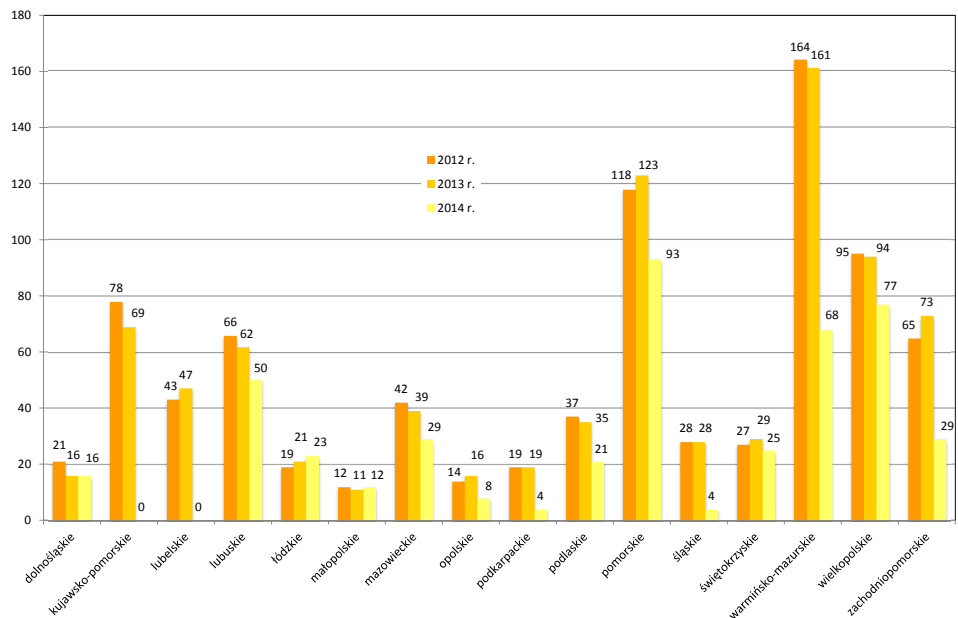
¹¹ Liczba ustalona przez GIS na podstawie danych pozyskanych od państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych, według stanu na dzień 17 czerwca 2014 r.

Wykres nr 1
Liczba kąpielisk w Polsce, w latach 2012–2014

Źródło:

Wykres nr 2
Liczba miejsc wykorzystywanych do kąpielii w Polsce, w latach 2012–2014

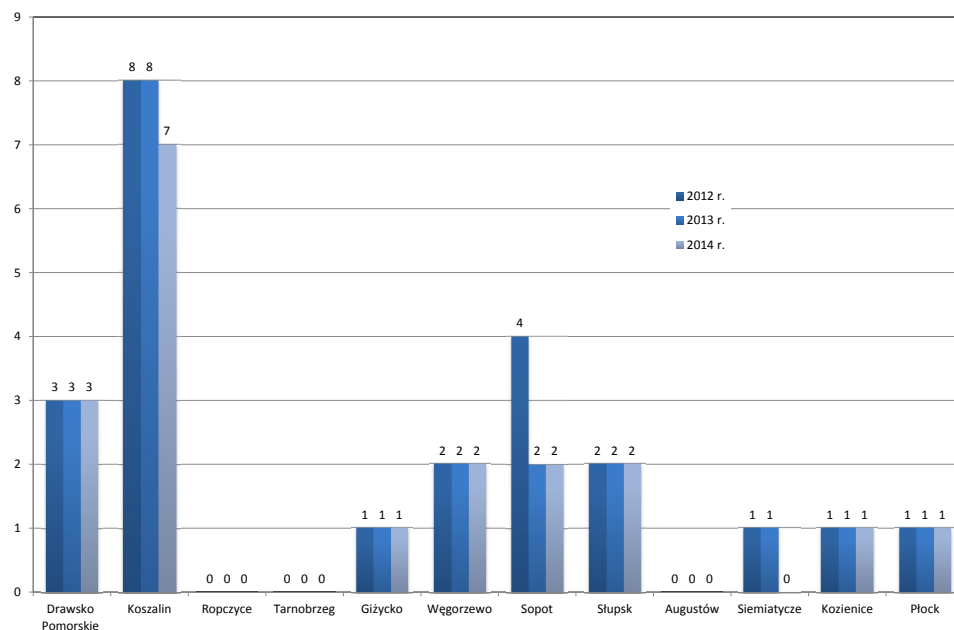

Źródło:

Kontrola w 12 psse, wykazała, że w latach 2012–2014 kierujący nimi ppis obejmowali właściwością 80 gmin, w tym 34 gminy (łącznie z 12 skontrolowanymi przez NIK), na terenie których w latach 2012–2014 zostały wydzielone fragmenty wód powierzchniowych wykorzystywane do kąpielii. Na terenie powiatów objętych właściwością 12 skontrolowanych ppis, w poszczególnych latach badanego okresu funkcjonowało, odpowiednio 23, 21 i 19 kąpielisk oraz 85, 83 i 72 miejsca wykorzystywane do kąpielii.

Wykres nr 3

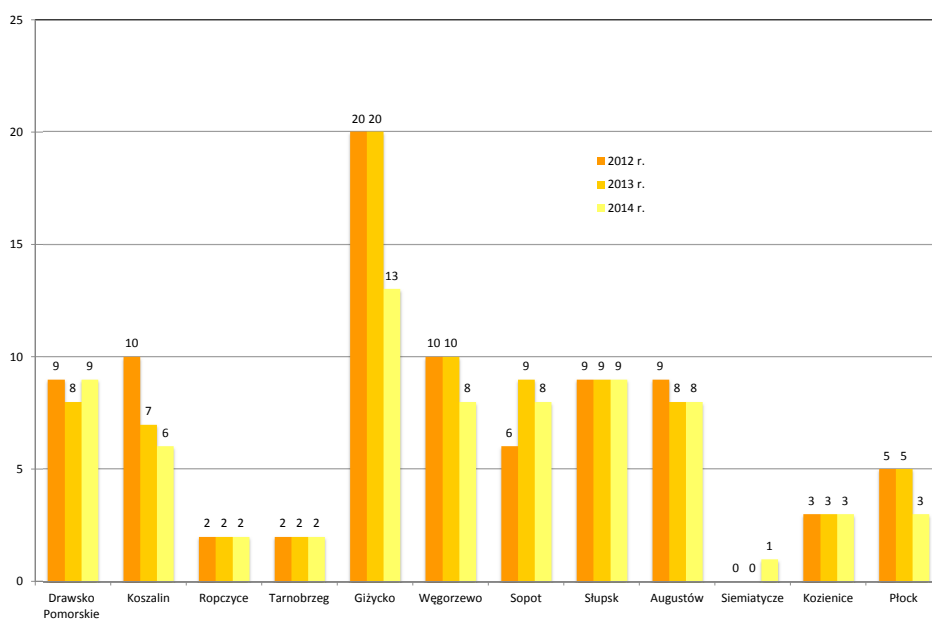
Liczba kąpielisk w latach 2012–2014 na terenie działania skontrolowanych psse

Źródło:

Wykres nr 4

Liczba miejsc wykorzystywanych do kąpeli w latach 2012–2014 na terenie działania skontrolowanych psse

Źródło:

Natomiast, w okresie tym na terenie 12 skontrolowanych gmin, funkcjonowało odpowiednio: 16, 14 i 13 kąpielisk oraz 45, 45 i 44 miejsca wykorzystywane do kąpeli. W sześciu gminach, na terenie których w ww. okresie nie organizowano kąpielisk, funkcjonowały miejsca wykorzystywane do kąpeli.

Odstępowanie organizatorów od tworzenia i prowadzenia kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli, jak wyjaśniano w kontrolowanych psse na podstawie informacji uzyskanych od organizatorów tych obiektów, spowodowane było wysokimi kosztami utrzymania, związanymi przede wszystkim z koniecznością zapewnienia ratowników, sprzętu ratowniczego i zaplecza medycznego.

Nowe kąpieliska

W dziesięciu gminach, spośród 12 skontrolowanych, nie planowano tworzenia nowych kąpielisk lub miejsc wykorzystywanych do kąpieli, uznając, że dotychczas funkcjonujące zaspokajają potrzeby kąpieli, sportu i rekreacji turystów i mieszkańców. Zmiany w tym zakresie rozważano w dwóch gminach, mianowicie:

- Prezydent Miasta Tarnobrzeg planował przeprowadzenie analizy wymagań przepisów prawa i dokonanie szacunku niezbędnych nakładów inwestycyjnych w celu podjęcia decyzji o przekształceniu w kąpielisko miejsca wykorzystywanego do kąpieli na Jeziorze Tarnobrzeskim;
- w Gminie-Miasto Płock, na terenie której funkcjonowało jedno kąpielisko, rozważano zorganizowanie miejsca wykorzystywanego do kąpieli na obszarze tzw. dzikiego kąpieliska.

Organizatorzy

Organizatorami kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli, funkcjonujących na terenie skontrolowanych gmin, były organy wykonawcze gmin lub jednostki organizacyjne, którym gmina powierzyła zadania związane z utworzeniem i utrzymaniem tych obiektów – najczęściej miejskie ośrodki sportu i rekreacji lub miejskie zespoły obiektów sportowych.

- *W latach 2012–2014, Prezydent Miasta Tarnobrzeg zawierał corocznie z jednostką organizacyjną Gminy – Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji porozumienia o sprawowaniu zarządu i dozoru nieruchomości gruntowych nabrzeża wraz ze zbiornikiem wodnym, w których zobowiązywał Ośrodek do urzędzenia strzeżonych miejsc wykorzystywanych do kąpieli, wraz z zapleczem ratowniczym. Prezydent Miasta wyjaśnił, że bieżący nadzór nad realizacją zawartych porozumień sprawowała Komisja ds. Jeziora Tarnobrzeskiego, powołana przez Prezydenta.*

Spółród 12 skontrolowanych gmin, sześć w 2014 r. było organizatorami 13 kąpielisk, a osiem – organizatorami 24 miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli organizowano na obszarach wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa, zarządzanych przez dyrektorów urzędów morskich, regionalne zarządy gospodarki wodnej, wojewódzkie zarządy melioracji i urzędzeń wodnych, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a także na terenach prywatnych.

- *Wójt Gminy Płaska nie posiadał zgody właściciela wody – dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie na organizację miejsc wykorzystywanych do kąpieli na wydzielonej części wód Jeziora Serwy, Orle i Mikaszewo. Było to niezgodne z art. 9 ust. 1 pkt 7a upw stanowiącym, że przez organizatora kąpieliska rozumie się osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która podjęła się zorganizowania kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpieli oraz uzyskała na to zgodę właściciela wody i przyległego gruntu lub która prowadzi kąpielisko lub miejsce wykorzystywane do kąpieli.*

Wnioski o umieszczenie planowanego kąpieliska w wykazie kąpielisk

Organizatorzy kąpielisk, zgodnie z art. 34a ust. 2 upw, tj. do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego sezon kąpielowy, składali do organów wykonawczych gmin wnioski o umieszczenie w wykazie kąpielisk wydzielonego fragmentu wód powierzchniowych, na którym planowali utworzyć kąpielisko.

Stosownie do wymogu art. 34a ust. 3 i 4 upw, ww. wnioski zawierały m.in. nazwę oraz adres organizatora kąpieliska, nazwę i lokalizację kąpieliska, informację o długości jego linii brzegowej, przewidywaną liczbę osób korzystających dziennie z kąpieliska, termin otwarcia i zamknięcia kąpieliska oraz opis jego infrastruktury. Do wniosków dołączano pozwolenia wodnoprawne, aktualny profil wody w kąpielisku, opis statusu kąpieliska i ocenę jakości wody w poprzednim sezonie kąpielowym, opis udogodnień oraz środków podjętych w celu promowania kąpeli. Niektóre z wniosków były niepełne i wymagały uzupełnienia. Na przykład:

- *Wnioski złożone przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sopocie do Prezydenta Miasta Sopotu o umieszczenie w wykazie kąpielisk kąpieliska „Kamienny Potok-Koliba” oraz „Łazienki Południowe”, w 2012 r. i 2013 r. nie zawierały danych o maksymalnej liczbie osób korzystających dziennie z kąpieliska, a jeden z nich – współrzędnych geograficznych kąpieliska. Inna spółka cywilna, składająca taki wniosek również do Prezydenta Miasta Sopotu, nie przedstawiła zgody właściciela wody i przyległego gruntu na zorganizowanie kąpieliska. Po uzupełnieniu danych i załączników do wniosków, kąpieliska, w drodze uchwały rady gminy, zostały zamieszczone w wykazie kąpielisk na terenie gminy.*

Uchwalanie wykazu kąpielisk

W sześciu urzędach gmin objętych kontrolą, do których wpłynęły wnioski o umieszczenie kąpieliska w wykazie kąpielisk, przygotowano projekty uchwał w sprawie wykazu kąpielisk planowanych na terenie gminy w danym sezonie kąpielowym. Projekty uchwał podawano do publicznej wiadomości ze wskazaniem 21-dniowego terminu na składanie uwag i propozycji zmian, co było zgodne z art. 34a ust. 7 upw.

Po rozpatrzeniu zgłoszonych uwag, w terminie do 15 kwietnia danego roku, zgodnie z wymaganiem art. 34a ust. 9 upw, organy wykonawcze gmin przekazywały projekty uchwał, wraz z wnioskami o umieszczenie kąpielisk w wykazie kąpielisk i załączoną do nich dokumentacją, do zaopiniowania państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, a w przypadku kąpielisk nadmorskich – także dyrektorowi urzędu morskiego.

W swoich opiniach, ww. organy zgłaszały uwagi dotyczące m.in.: aktualności i poprawności danych w profilach wody w kąpieliskach, załączanych do wniosków o umieszczenie kąpielisk w wykazie kąpielisk; lokalizacji kąpielisk w aspekcie planowanych inwestycji; koniecznego wyposażenia kąpielisk; podania okresu sezonu kąpielowego. Określały także warunki uruchomienia kąpielisk o niedostatecznej jakości wody w poprzednim sezonie.

W wyniku kontroli w 12 psse ustalono, że w badanym okresie wszystkie projekty uchwał rad gmin zostały terminowo przekazane do ppis w celu zaopiniowania. Ppis terminowo przekazali organom wykonawczym gmin swoje opinie do tych uchwał, przy czym stwierdzono przypadek nierzetelnego opiniowania.

- *W toku kontroli w PSSE w Siemiatyczach stwierdzono, że projekty uchwał w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Miasta Siemiatycze na 2012 i 2013 rok zostały zaopiniowane w sposób nierzetelny. PSSE nie zgłosiła uwag do braku w tych uchwałach postanowień o okresie sezonu kąpielowego oraz do zapisów w profilu wody w kąpielisku, w których informowano o zmianie klasyfikacji wody w kąpielisku z doskonałej na dobrą, mimo że zmiana taka nie miała miejsca, a także do informacji o pobieraniu próbek wody do badania w dwóch miejscach w kąpielisku, w sytuacji gdy próbki pobierane były z jednego miejsca kąpieliska.*

W 10 gminach, spośród 12 skontrolowanych, uchwały rad gmin w sprawie wykazu kąpielisk podejmowane były do dnia 31 maja, tj. zgodnie z art. 34a ust. 1 upw. Natomiast rady dwóch gmin uchwały wykaz kąpielisk z opóźnieniem.

- Rada Miejska w Węgorzewie, w 2012 r. podjęła uchwałę w ww. sprawie dopiero w dniu 29 czerwca, tj. z 29-dniowym opóźnieniem, co spowodowane było unieważnieniem przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego, decyzją z dnia 19 czerwca 2012 r., wcześniejszej uchwały z dnia 30 maja 2012 r.
- Rada Miasta Sopotu w 2014 r. podjęła uchwałę w dniu 13 czerwca, tj. z dwutygodniowym opóźnieniem z powodu długotrwałego uzupełniania przez organizatora kąpieliska wniosku o umieszczenie tego obiektu w wykazie kąpielisk na terenie gminy.

W trzech gminach, spośród 12 skontrolowanych, pomimo braku obowiązku prawnego, wskazywano miejsca wykorzystywane do kąpeli na terenie gminy lub obszarach morskich przyległych do gminy, w drodze uchwał rad gmin lub zarządzeń organów wykonawczych gmin.

Okres sezonu kąpielowego

W uchwałach rad gmin w sprawie wykazu kąpielisk oraz w uchwałach w sprawie ustalenia zasad i trybu korzystania z miejsc wykorzystywanych do kąpeli albo w zarządzeniach organów wykonawczych gmin, określano jeden okres sezonu kąpielowego na terenie danej gminy, bądź ustalano różne okresy dla poszczególnych kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli.

W jednej spośród 12 skontrolowanych gmin, rozpoczęcie sezonu kąpielowego uchwalono z datą wcześniejszą od określonej w art. 9 ust. 1 pkt 10 b upw, tj. przed 15 czerwca, a w uchwałach rad dwóch gmin w sprawie wykazu kąpielisk lub w sprawie ustalenia zasad i trybu korzystania z miejsc wykorzystywanych do kąpeli, nie określono okresu sezonu kąpielowego.

- Rada Miasta Płocka uchwaliła rozpoczęcie sezonu kąpielowego w 2013 r. i 2014 r. na dzień, odpowiednio, 14 i 12 czerwca.
- W uchwałach Rady Miasta Siemiatycze z dnia 16 lutego 2012 r. i 13 lutego 2013 r. w sprawie wykazu kąpielisk oraz w uchwale Rady Gminy w Płaskiej z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie ustalenia zasad i trybu korzystania z miejsc wykorzystywanych do kąpeli nie określono okresu sezonu kąpielowego.

W dwóch gminach, kąpieliska lub miejsca wykorzystywane do kąpeli zostały uruchomione z opóźnieniem lub zamknięte przed zakończeniem sezonu kąpielowego. Sytuacje takie spowodowane były zmniejszeniem ruchu turystycznego lub trudnościami w zatrudnieniu ratowników wodnych z wymaganymi uprawnieniami. Przypadki takie miały miejsce w 2013 r. w Gminie Mielno – w odniesieniu do jednego kąpieliska i jednego miejsca wykorzystywanego do kąpeli oraz w gminie Węgorzewo – w odniesieniu do dwóch kąpielisk.

Ewidencja kąpielisk

W czterech urządzeniach gmin, spośród sześciu skontrolowanych, na terenie działania których funkcjonowały kąpieliska, prawidłowo prowadzono ewidencję kąpielisk. W dwóch gminach kontrola wykazała nieprawidłowości w tym zakresie.

- W Urzędzie Gminy Sopot, kąpieliska objęte wykazem kąpielisk na 2012 r. i 2013 r. wraz z informacjami o bieżących ocenach jakości wody, zostały wpisane do ewidencji kąpielisk, odpowiednio w dniach 19 września 2012 r. i 11 kwietnia 2014 r., tj. po upływie 4 miesięcy oraz ponad 10 miesięcy od podjęcia uchwał w sprawie wykazu kąpielisk. Było to niezgodne z art. 34b ust. 5 upw, który stanowi, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta wpisuje kąpieliska do ewidencji kąpielisk lub aktualizuje wpis do ewidencji kąpielisk w terminie 14 dni od dnia podjęcia uchwały w sprawie wykazu kąpielisk na terenie gminy lub na polskich obszarach morskich przyległych do danej gminy. Jako przyczynę ww. opóźnień w Urzędzie Miasta Sopotu podano trudną sytuację kadrową na stanowisku do spraw gospodarki wodnej.
- W Urzędzie Miasta Płocka, w ewidencji kąpielisk nieprawidłowo prowadzono Karty kąpieliska w części B. Jakość wody w kąpielisku, w której zamieszczono dane oparte o bieżące oceny jakości wody, zamiast o oceny sezonowe oraz podano liczbę badań wody wykonanych w sezonie kąpielowym zamiast liczby pobranych prób wody do badań.

3.2.2 Prowadzenie nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli

Nadzór nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli sprawują organizatorzy tych obiektów oraz państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.

W ramach nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli, organizatorzy tych obiektów współpracowali z państwowymi powiatowymi inspektorami sanitarnymi, z którymi ustalali harmonogramy poborów prób wody do badań i miejsca poborów, przekazywali wyniki badań wody i informacje o występowaniu zmian, które mogą wpływać na jakość wody. Natomiast ppis zapewniali m.in. wykonanie badań jakości wody w kąpieliskach przed sezonem kąpielowym w ramach kontroli urzędowej oraz dokonywanie i przekazywanie organizatorom kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli ocen z kontroli urzędowych, a organom wykonawczym gmin – informacji dotyczących wszystkich ocen jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli, klasyfikacji wody w kąpieliskach oraz zakazu kąpeli.

Harmonogramy poboru prób wody do badań z kąpielisk

Harmonogramy poboru prób wody do badań z kąpielisk, funkcjonujących na terenie sześciu z 12 skontrolowanych gmin, przekazywane były do ppis przez organy wykonawcze gmin (wraz z informacją o liczbie kąpielisk i wykazem kąpielisk) lub bezpośrednio przez organizatorów kąpielisk, celem uzgodnienia.

W czterech z sześciu kontrolowanych gmin, w harmonogramach wykonywania badań wody kąpielisk określono, zgodnie z art. 163 ust. 2 pkt 2 upw oraz art. 163a ust. 1 upw, pobór jednej próby wody do badań przed sezonem kąpielowym (wykonywanej w ramach kontroli urzędowej ppis) i czterech prób w trakcie sezonu kąpielowego, w odstępie nie większym niż jeden miesiąc (wykonywanych przez organizatora kąpieliska w ramach kontroli wewnętrznej). W dwóch gminach badania jakości wody w dwóch gminnych kąpieliskach przeprowadzane były z częstotliwością mniejszą od wymaganej. I tak:

- *W latach 2012–2013 w Gminie Węgorzewo dla kąpielisk „Plaża Kal” oraz „Plaża Mamry” zaplanowano pobór trzech zamiast czterech próbek wody do badań w sezonie kąpielowym. Według wyjaśnienia Inspektora ds. obiektów sportowych Ośrodka Sportu i Rekreacji, harmonogramy pobierania prób wody do badań były ustalane i podawane do wiadomości przez pracownika PSSSE w Węgorzewie, który następnie je zatwierdzał.*
- *W Płocku w 2012 r. zaplanowano i wykonano badanie wody kąpieliska „Sobótka” na Zalewie Sobótka jeden raz przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, w ramach kontroli urzędowej ppis i dwa razy w trakcie sezonu, w ramach kontroli wewnętrznej organizatora kąpieliska. W 2013 r. zaplanowano wykonanie badań jeden raz przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego i dwa razy w jego trakcie, natomiast wykonano jedno badanie przed sezonem kąpielowym i trzy w jego trakcie. Pracownik Urzędu Miasta wyjaśnił, że Miejski Zespół Obiektów Sportowych w Płocku corocznie pisemnie przedstawiał PPIS w Płocku harmonogram poboru próbek wody do zatwierdzenia. Z uwagi na fakt, że PPIS w Płocku nie wnosił żadnych uwag co do liczby poborów próbek, opracowane harmonogramy przyjmowano jako prawidłowe.*

Kontrola przeprowadzona w 12 psse potwierdziła mniejszą, niż wymagana przepisami prawa, liczbę badań wody w kąpieliskach na terenie Powiatu Płockiego i Węgorzewskiego, a także w kąpielisku funkcjonującym w Powiecie Giżyckim. W pozostałych powiatach, których kąpieliska objęte były nadzorem sanitarnym skontrolowanych ppis, ustalano wykonywanie 4 badań jakości wody w kąpieliskach w trakcie każdego sezonu kąpielowego.

- Wg wyjaśnień ppis w Giżycku i Węgorzewie, w „Wytycznych do wypełniania harmonogramu pobierania próbek wody w kąpieliskach...” Dyrektor Departamentu Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, w związku z raportowaniem Komisji Europejskiej uzyskiwanych wyników badań, wskazał na wymóg wykonywania w sezonie kąpielowym minimum czterech badań jakości wody w kąpielisku. W piśmie dotyczącym opracowywania harmonogramów pobierania próbek wody z kąpielisk, otrzymanym przez ppis w Giżycku i Węgorzewie, odpowiednio w dniu 24 i 22 maja 2012 r., Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, powołując się na zalecenia Departamentu Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, podał, że należy dążyć do tego, aby z wytypowanego do badania punktu na terenie kąpieliska pobierane były minimum cztery próbki, przy czym nie ma znaczenia czy zostaną one pobrane w ramach kontroli wewnętrznej czy urzędowej.
- PPIS w Płocku wyjaśnił, że pobór jednej próby wody do badań z kąpieliska przed sezonem i trzech w trakcie sezonu został przedstawiony jako właściwy w Serwisie kąpieliskowym, prowadzonym na stronach internetowych Głównego Inspektora Sanitarnego.

Harmonogramy poboru prób wody do badań z miejsc wykorzystywanych do kąpeli

W badanym okresie nie było prawnego wymogu przedstawiania ppis przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpeli informacji o liczbie tych miejsc wraz z ich wykazem oraz o okresie sezonu kąpielowego i harmonogramu wykonywania badań wody. Ppis przed każdym sezonem przypominali telefonicznie lub występowali na piśmie do samorządów gminnych oraz potencjalnych organizatorów o podanie takich informacji.

- Jak wyjaśniano m.in. w PSSE w Drawsku Pomorskim, „(...) w myśl art. 34f ustawy – Prawo wodne, właściwy wójt lub burmistrz przekazuje jedynie informację o liczbie kąpielisk znajdujących się na terenie gminy bez obowiązku powiadamiania o liczbie miejsc wykorzystywanych do kąpeli. Mając jednak na względzie konieczność uzupełnienia informacji o funkcjonujących na naszym terenie miejscach wykorzystywanych do kąpeli ustalono, że przed każdym sezonem PPIS w Drawsku Pom. wystąpi do samorządów gminnych oraz potencjalnych organizatorów z prośbą o podanie informacji o planowanym uruchomieniu działalności w tym zakresie”.
- Z wyjaśnień PPIS w Ropczycach wynika, że był telefonicznie informowany przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpeli na terenie powiatu ropczyckiego o zamiarze otwarcia tych miejsc.

W harmonogramach badań jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli, funkcjonujących na terenie siedmiu z ośmiu zbadanych gmin, których organizatorami były organy wykonawcze tych gmin lub gminne jednostki organizacyjne, w okresie 2012–2014 zaplanowano i wykonano pobór jednej próby do badań nie wcześniej niż 14 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego i jednej próby w trakcie sezonu kąpielowego, co było zgodne z art. 34d ust. 1 upw. Z powyższego obowiązku nie wywiązała się jedna gmina.

- W przypadku trzech miejsc wykorzystywanych do kąpeli, których organizatorem była Gmina Miłki, w 2012 r. nie przeprowadzono żadnych badań jakości wody, natomiast w 2013 r. nie wykonano badań przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego.

W czterech spośród 12 skontrolowanych psse nie posiadano pełnej informacji o liczbie i terminach badań zaplanowanych i wykonanych dla oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli. Posiadano informacje o jakości wody z prób analizowanych w laboratorium w psse, jeśli organizator zawarł z ppis umowę na pobranie prób wody do badań lub wykonanie badań, a także każdorazowo po otrzymaniu wyników badań od organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpeli w celu dokonania oceny jakości wody oraz w przypadkach, kiedy organizator takie informacje przekazywał ppis w myśl art. 34d ust. 3 upw. Ppis nie egzekwowali od organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpeli przeprowadzenia wymaganych dwóch badań wody w tych miejscach. Tym samym ppis nie dokonali i nie przekazali organom wykonawczym gmin wszystkich ocen jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli, wymaganych art. 34 e ust. 1 upw.

Pełne badania jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii posiadali: PPIS w Koszalinie, Ropczycach, Tarnobrzegu, Sopocie, Słupsku, Siemiatyczach, Koziencach i Płocku.

- Organizatorzy wszystkich dziewięciu miejsc wykorzystywanych do kąpielii funkcjonujących na terenie powiatu słupskiego zlecali PPIS w Słupsku wykonanie badań jakości wody w tych miejscach. Załącznikami do zleceń były harmonogramy badań wody, określające ich wykonanie w terminach wymaganych art. 34d ust. 1 upw. Wszystkie badania wykonano zgodnie z harmonogramami.
- PPIS w Giżycku, w latach 2012–2013 otrzymał od wszystkich 18 organizatorów miejsc do kąpielii wyniki badań jakości wody w tych miejscach, wykonane przed rozpoczęciem ich funkcjonowania. Na podstawie otrzymanych wyników badań PPIS dokonał bieżących ocen jakości wody. Natomiast wyniki badań wykonanych w trakcie funkcjonowania takich miejsc, PPIS otrzymał tylko od dwóch organizatorów z prób wody pobranych w dwóch miejscach wykorzystywanych do kąpielii.
W 2014 r., do zakończenia kontroli NIK, PPIS w Giżycku otrzymał wyniki badań jakości wody przed rozpoczęciem funkcjonowania miejsc do kąpielii od siedmiu z 18 organizatorów. Dokonał też poboru próbek wody na podstawie umów zawartych z sześcioma innymi organizatorami i przekazał je do laboratorium PSSE w Kętrzynie. PPIS nie podjął działań zmierzających do uzyskania brakujących wyników badań.
- PPIS w Drawsku Pomorskim, który w latach 2012 i 2013 nie otrzymał wyników badań wody miejsc wykorzystywanych do kąpielii od, odpowiednio siedmiu i trzech organizatorów tych miejsc, wyjaśnił: „Sytuacja taka spowodowana była faktem, że dla miejsc wykorzystywanych do kąpielii nie tworzono harmonogramów poboru wody w ramach kontroli wewnętrznej, ponieważ nie ma takiego obowiązku prawnego. Utrudniało to bieżące monitorowanie realizacji badań, a braki w ilościach badań można było stwierdzić po zakończeniu sezonu kąpielowego. Stało się to podstawą do szczegółowego analizowania realizacji obowiązku badań w roku bieżącym i latach następnym w celu zapobieżenia podobnym sytuacjom”.

Miejsca poboru prób wody do badań

Organizatorzy kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii, jak wykazała kontrola w urzędach gmin oraz w psse zapewniali, zgodnie z § 4 oraz ust. 1 pkt. 1 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii¹², wykonywanie badań jakości wody z prób pobranych w dwóch punktach każdego kąpieliska, wyznaczonych przez ppis, oraz z prób pobranych w dwóch punktach każdego miejsca wykorzystywanego do kąpielii, w których występuje największe dzienne zagęszczenie osób kąpiących się. Wymagania tego nie przestrzegał jeden organizator kąpieliska, jeden organizator miejsca wykorzystywanego do kąpielii oraz jeden ppis.

- PPIS w Koziencach, w ramach kontroli urzędowej przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w 2012 r. i w 2014 r., pobrał próby wody do badań z dwóch miejsc w kąpielisku „Kozienice”, a w 2013 r., w wyniku telefonicznego polecenia PWIS w Warszawie – tylko w jednym punkcie. W 2014 r. otrzymał pismo od PWIS informujące, że w 2014 r. powinien pobrać próbki wody z dwóch wyznaczonych miejsc. PPIS wyjaśnił, że „nadzór nad kąpieliskiem i miejscami wykorzystywanymi do kąpielii realizował zgodnie z zaleceniami GIS i WSSE w Warszawie”.
- W latach 2012–2013 pracownik Urzędu Gminy w Płaskiej pobierał próbki wody do badania z jednego punktu w każdym z trzech miejsc wykorzystywanych do kąpielii. Pracownik wyjaśnił, że robił to zgodnie z instrukcją z dnia 17 lipca 2012 r. otrzymaną od kierownika Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Suwałkach, w której zalecono pobieranie próbki wody z miejsca największego dziennego zagęszczenia osób kąpiących się. Wójt podał, że z uwagi na krótkie linie brzegowe w miejscach wykorzystywanych do kąpielii, pobieranie próbek w dwóch miejscach było niecelowe i niegospodarne.
- W Wytycznych do wypełniania harmonogramu pobierania próbek wody w kąpieliskach – sezon kąpielowy 2012. Poradnik do stosowania przez państwowych, wojewódzkich, powiatowych i granicznych Inspektorów Sanitarnych, zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego i przekazanych do pwis pismem z dnia 8 maja 2012 r., wydano zalecenie przyjęcia jednego reprezentatywnego punktu kontrolnego do dokonania oceny i klasyfikacji jakości wody w kąpielisku. Było to niezgodne z wymogami załącznika nr 2 ust. 1 pkt 1 rozp. njw, stanowiącego, że próbki wody do badania w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpielii pobiera się: jeżeli długość plaży jest mniejsza lub równa 1,5 km, co najmniej w dwóch miejscach, w których występuje największe dzienne zagęszczenie osób kąpiących się.

¹² Dz.U. Nr 86, poz. 478.

Zlecenie badań

Kontrola w 12 gminach i 12 psse wykazała, że pobranie prób wody do badań z kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, oraz wykonanie badań, organizatorzy tych obiektów zlecali państwowym powiatowym i wojewódzkim inspektorom sanitarnym dysponującym laboratoriami akredytowanymi przez PCA¹³ m.in. do wykonywania badań wody. Dwóch organizatorów zlecało wykonywanie badań wody z kąpielisk spółkom prowadzącym laboratoria akredytowane przez PCA, m.in. w zakresie badań wody.

- *W Tarnobrzegu próby wody z miejsca wykorzystywanego do kąpeli pobierali pracownicy PSSE, a badania przeprowadzano w WSSE w Rzeszowie.*
- *W Gminie Płaska, pracownik Urzędu Gminy pobierał próbki wody z miejsc wykorzystywanych do kąpeli i dostarczał do akredytowanego laboratorium PSSE w Suwałkach celem wykonania badań jakości wody.*
- *Na terenie Gminy Sieciechów zapewniono badanie jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpeli poprzez zlecenie PSSE w Kozienicach wykonywania poboru i transportu prób wody oraz zlecenie PSSE w Zwoleniu wykonywania analiz wody.*
- *Badania jakości wody w kąpielisku „Sobótka” w Płocku, w tym badania przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, wykonywane były na zlecenie organizatora kąpieliska: w 2012 r. przez laboratorium PSSE, a w 2013 r. i 2014 r. przez laboratorium Sp. z o.o. akredytowane przez PCA. NIK zwróciła uwagę, że przed rozpoczęciem sezonu, pobór prób wody i ich badanie powinien wykonać PPIS w ramach kontroli urzędowej.*

Oceny jakości wody

Organy wykonawcze gmin otrzymywały od właściwych ppis, zgodnie z art. 34e ust. 1 upw, bieżące i sezonowe oceny jakości wody w kąpieliskach oraz bieżące oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli, dokonane na podstawie wyników badań wody dostarczonych przez organizatorów tych obiektów.

Bieżące oceny jakości wody w kąpieliskach

Trzy spośród sześciu skontrolowanych organów wykonawczych gmin, na terenie których funkcjonowały kąpieliska, otrzymały od ppis bieżące oceny jakości wody w kąpieliskach po upływie od siedmiu do 35 dni od pobrania prób wody do badań. Było to sprzeczne z art. 34e ust. 1 upw, stanowiącym, że państwowy powiatowy inspektor sanitarny jest obowiązany do nieodpłatnego, niezwłocznego przekazywania wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji dotyczących oceny jakości wody w kąpielisku.

- *PPIS w Płocku wykonywał bieżące oceny jakości wody kąpieliska „Sobótka” funkcjonującego na terenie Gminy-Miasta Płock i przekazywał organizatorowi kąpieliska komunikaty w tej sprawie: w 2012 r. – 8 dni po poborze prób, w 2013 r. – 9, 35 i 24 dni po pobraniu prób wody do badań. W Urzędzie Miasta Płocka nie dysponowano bieżącymi ocenami jakości wody z prób pobranych do badań w dniu 2 i 30 lipca 2012 r. i nie występowało do PPIS o przekazanie ww. ocen.*
- *Prezydent Miasta Sopotu otrzymywał od PPIS w Sopocie bieżące oceny jakości wody w kąpieliskach po upływie do trzech tygodni od pobrania prób wody do badań.*

Kontrola w 12 psse wykazała, że dwóch PPIS, w Siemiatyczach i Słupsku, otrzymywało od organizatorów kąpielisk sprawozdania z wynikami badań wody w kąpielisku po upływie do 11 dni od poboru prób wody do badań. Pracownicy psse przypominali telefonicznie organizatorom kąpielisk o obowiązku przekazania wyników badań wody. Nie stosowali natomiast innych środków w celu wyegzekwowania niezwłocznego przekazywania wyników tych badań.

Organy wykonawcze dwóch badanych gmin nie otrzymały od ppis wszystkich bieżących ocen jakości wody w kąpieliskach. I tak:

¹³ PCA – Polskie Centrum Akredytacji. Zakres akredytacji udzielonej przez PCA laboratorium Sp. z o.o. obejmował m.in. pobieranie próbek wody oraz badania mikrobiologiczne wody do spożycia, a także badania sensoryczne wody.

- W latach 2012–2013, PPIS w Kozienicach nie wydał dziewięciu bieżących ocen jakości wody, w tym sześciu dla kąpieliska „Kozienice” i trzech dotyczących miejsc wykorzystywanych do kąpeli. Powyższą nieprawidłowość tłumaczył, tym że: „...ocena bieżąca polega na analizie każdego sprawozdania z przeprowadzonego badania wody i przekazywaniu do Serwisu kąpieliskowego, prowadzonego przez GIS, informacji o przydatności wody”.
- PPIS w Siemiatyczach nie dokonał jednej bieżącej oceny jakości wody kąpieliska w Siemiatyczach, „...z uwagi na kończący się sezon kąpielowy (31 sierpnia 2012 r.) i złe warunki pogodowe. Wyniki sprawozdania wskazywały, że woda nadaje się do kąpeli, co było dodatkowym czynnikiem wpływającym na niewydawanie bieżącej oceny jakości wody”.

W bieżących ocenach jakości wody w kąpieliskach, w czterech spośród sześciu skontrolowanych gmin, na terenie których funkcjonowały kąpieliska, wykazywano przydatność wody do kąpeli. W dwóch gminach, na dwóch kąpieliskach, ppis stwierdzili przekroczenia w wodzie dopuszczalnej zawartości bakterii *Escherichia Coli* lub nadmiernego zakwitu sinic.

- W Gminie Czaplinek, w próbie wody pobranej w dniu 9 lipca 2012 r. z kąpieliska miejskiego na Jeziorze Drawsko, stwierdzono ponadnormatywną zawartość bakterii *Escherichia Coli*, wskutek czego PPIS w Drawsku Pomorskim wydał decyzję o czasowym zakazie kąpeli. Decyzja została uchylona w dniu 10 lipca 2012 r., gdyż jakość wody pobranej do badań w tym dniu odpowiadała wymaganiom rozp.njw.
- W trzech bieżących ocenach jakości wody kąpieliska Kamienny Potok – Koliba, położonego na obszarze morskim przyległym do Gminy Sopot, dokonanych na podstawie wyników badań z dnia 6 i 28 lipca 2012 r. oraz 9 lipca 2013 r., PPIS w Sopocie stwierdził nieprzydatność wody do kąpeli z powodu nadmiernego zakwitu sinic, o czym ostrzegł wydając komunikat oraz zamieszczając informację na stronie Serwisu kąpieliskowego. W próbach wody pobranych z kąpieliska w dniu następnym nie stwierdzono ponadnormatywnych zanieczyszczeń i oceniono wodę jako przydatną do kąpeli.

Jeden z ppis nie dołożył należytej staranności przy dokonywaniu bieżących ocen wody jednego z kąpielisk.

- PPIS w Płocku w 2013 r., dokonując bieżących ocen jakości wody w kąpielisku „Sobótka” w Płocku, uznał wyniki badań wykonanych przez spółkę z o.o. na zlecenie organizatora kąpieliska, w ramach kontroli wewnętrznej, które nie wykazywały obecności w wodzie z kąpieliska bakterii *Escherichia coli* i enterokoków kałowych, podczas gdy wyniki takich badań, wykonywanych przez laboratorium PSSE, zawsze wykazywały obecność w wodach kąpieliska ww. mikroorganizmów. Kontrole urzędowe kąpieliska „Sobótka”, przeprowadzone przez pracowników PSSE w Płocku w latach 2012–2013, nie odnosiły się do poprawności dokumentowania wyników badań jakości wody wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej.

Kontrola w 12 psse wykazała, że w wyniku dokonywania bieżących ocen jakości wody, dwóch ppis, czterokrotnie wydało decyzje o wprowadzeniu tymczasowego zakazu kąpeli w trzech kąpieliskach, na jednym kąpielisku z powodu zakwitu sinic, a na dwóch – z powodu ponadnormatywnej zawartości bakterii *Escherichia coli*.

Jak wynika z danych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z powodu zanieczyszczenia wód w kąpieliskach, w 2012 r. państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni wydali tymczasowe zakazy kąpeli dla 18 kąpielisk (w tym dla trzech z powodu zakwitu sinic i dla 15 – z powodu przekroczenia dopuszczalnej zawartości Enterokoków kałowych i *Escherichia coli* lub jednego z tych wskaźników), a w 2013 r. – dla 10 kąpielisk (w tym dla siedmiu z powodu zakwitu sinic i dla trzech z powodu przekroczenia dopuszczalnej zawartości *Escherichia coli*).

Sezonowe oceny jakości wody w kąpieliskach

Sezonowe oceny jakości wody w kąpieliskach przeprowadzali wszyscy objęci kontrolą ppis, jednak czterech nie dokonywało tej oceny w formie opisowej, gdyż, jak wyjaśniali, pwis nie wymagali opisowej formy tej oceny. Prezydent Miasta Płocka, jednej z sześciu skontrolowanych gmin, na terenie których funkcjonowały kąpieliska, w badanym okresie nie otrzymał od PPIS w Płocku sezonowych ocen jakości wody w gminnym kąpielisku.

W ocenach sezonowych jakości wody w kąpieliskach funkcjonujących na terenie badanych gmin, ppis ocenili wodę jako:

- doskonałą w całym badanym okresie – w kąpielisku miejskim w gminie Czaplinek oraz w dwóch kąpieliskach w gminie Węgorzewo;
- doskonałą, dobrą, dostateczną lub niedostateczną – w 7 kąpieliskach zorganizowanych na obszarach morskich przyległych do Gminy Mielno. Niedostateczną w Sarbinowie, dostateczną w Chłopach i doskonałą w Gąskach, Mielenku i Łazach. Na przestrzeni lat 2011–2013, w kąpieliskach Chłopy i Unieście jakość wody pogorszyła się, odpowiednio, z dobrej na dostateczną i z doskonałej na dostateczną, natomiast w kąpieliskach Gąski, Sarbinowo, Mielenko, Mielno i Łazy, jakość wody uległa poprawie, w tym w Sarbinowie z niedostatecznej na dobrą, a w Gąskach i Łazach z dobrej na doskonałą;
- dobrą – w dwóch kąpieliskach w Sopocie i w kąpielisku w Siemiatyczach funkcjonującym w latach 2012–2013.

Z sezonowych ocen jakości wody w kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli, przekazanych przez pwis do GIS, po sezonach kąpielowych w 2012 r. oraz 2013 r. wynikało, że w 2012 r. stan sanitarny został oceniony negatywnie w 11 kąpieliskach (na terenie pięciu województw)¹⁴ oraz 15 miejsc wykorzystywanych do kąpieli, w tym 50% ocen o nieprzydatności wody do kąpieli zostało wydanych ze względu na zakwit sinic. W 2013 r. negatywnie oceniono stan sanitarny siedmiu kąpielisk (zlokalizowanych na terenie czterech województw)¹⁵ oraz 15 miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Oceny o nieprzydatności wody do kąpieli zostały wydane ze względu na zakwity sinic (w siedmiu kąpieliskach i dziewięciu miejscach wykorzystywanych do kąpieli) oraz przekroczenia zawartości Enterokoków kałowych i *Escherichia coli* lub jednego z tych parametrów (w sześciu miejscach wykorzystywanych do kąpieli).

W raporcie pt. *Stan sanitarny kraju 2012*, opublikowanym na stronie internetowej GIS, zamieszczono nierzetelne dane dotyczące liczby kąpielisk, których stan sanitarny został oceniony negatywnie. W raporcie podano, że negatywnie oceniono stan sanitarny 26 kąpielisk, podczas gdy faktyczna liczba kąpielisk, w których jakość wody w 2012 r. nie odpowiadała wymaganiam wynosiła 11. Prawidłowe dane zamieszczono w *Sprawozdaniu z działalności w zakresie higieny komunalnej za rok 2012*, przekazanym przez Departament Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody GIS w dniu 4 kwietnia 2013 r. do Głównego Urzędu Statystycznego.

W toku kontroli w GIS ustalono, że w latach 2012–2014 wzrastała liczba polskich kąpielisk wyróżnionych Błękitną Flagą⁴. W 2012 r. Błękitną Flagę przyznano – 21 kąpieliskom, w 2013 r. – 27 i w 2014 r. – 29. Wszystkie kąpieliska zarekomendowane przez polskie jury zostały przyjęte przez jury międzynarodowe.

Czteroletnia klasyfikacja wody w kąpieliskach

Organy wykonawcze pięciu gmin – Czaplinek, Węgorzewo, Sopot, Siemiatycze i Płock – nie otrzymywały od ppis czteroletnich ocen jakości wody w kąpieliskach, ani klasyfikacji wody sporządzanej na podstawie tej oceny. Oceny takie i klasyfikację wód w kąpieliskach otrzymał jedynie Wójt Gminy Mielno.

¹⁴ Województwo pomorskie (sześć kąpielisk), łódzkie (jedno kąpielisko), mazowieckie (dwa kąpieliska), warmińsko-mazurskie (jedno kąpielisko), opolskie (jedno kąpielisko).

¹⁵ Województwo warmińsko-mazurskie, mazowieckie, łódzkie, pomorskie.

Spośród 12 skontrolowanych ppis, tylko PPIS w Drawsku Pomorskim i PPIS w Koszalinie przeprowadzali czteroletnie oceny jakości wód w kąpieliskach powiatu i dokonywali ich klasyfikacji. Ppis wyjaśniali, że zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii, klasyfikację taką przeprowadza się na podstawie oceny czteroletniej. Sezon kąpielowy w 2014 r. jest czwartym sezonem, w którym obowiązuje powyższy przepis i dopiero po jego zakończeniu ww. oceny i klasyfikacje zostaną dokonane.

Bieżące oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii

Organy wykonawcze dwóch gmin, spośród 11 skontrolowanych, na terenie których funkcjonowały miejsca wykorzystywane do kąpielii, nie otrzymały od ppis wszystkich bieżących ocen jakości wody w tych miejscach, w innych dwóch gminach oceny takie otrzymywano ze zwłoką, po upływie do 15 dni od poboru prób wody do badań, a organ wykonawczy jednej gminy późno przekazywał ppis wyniki badań wody lub nie przekazywał tych wyników.

- *Burmistrz Miasta Węgorzewo nie otrzymał od PPIS w Węgorzewie 13 spośród 15 wymaganych bieżących ocen jakości wody w trzech miejscach wykorzystywanych do kąpielii, funkcjonujących na terenie gminy.*
- *Wójt Gminy Ustka otrzymywał od PPIS w Słupsku bieżące oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii po 10 i 14 dniach od pobrania prób wody do badań w 2012 r., po 15 i 9 dniach – w 2013 r. i po 10 dniach od pobrania prób wody do badań w 2014 r.*
- *Wójt Gminy Sieciechów, nie otrzymał od PPIS w Koźnienicach bieżącej oceny jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii na Jez. Czaple, z prób wody pobranych do badań w dniu 3 lipca 2012 r. PPIS w Koźnienicach wyjaśnił, że¹⁶: „Bieżąca ocena jakości wody miejsca wykorzystywanego do kąpielii nie była wydawana ponownie w formie komunikatu, ponieważ sprawozdanie z badania wody (...) spełniało wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii. Kolejna bieżąca ocena jakości wody w formie komunikatu wydawana jest w przypadku zaistnienia jakichkolwiek zmian np. negatywnego wyniku badania wody, otwarcia nowego kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpielii, w okresie masowego rozwoju glonów, z uwagi na ryzyko wystąpienia chorób i odczynów alergicznych”. Natomiast Wójt Gminy wyjaśnił, że pracownicy Urzędu Gminy, przed otrzymaniem pisemnych komunikatów, uzyskiwali telefonicznie z PSSE informacje o wynikach badań jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii.*
- *Pracownik Urzędu Gminy w Płaskiej przekazywał wyniki badań jakości wody miejsc wykorzystywanych do kąpielii do PPIS w Augustowie po upływie od 6 do 13 dni od ich otrzymania z laboratorium, a oceny bieżące jakości wody tych miejsc Wójt Gminy Płaska otrzymywał od PPIS po kolejnych 5–10 dniach. Kontrola wykazała przy tym, że Wójt nie przekazał PPIS wyników badań wody z prób pobranych w dniu 2 sierpnia 2013 r. we wszystkich trzech miejscach wykorzystywanych do kąpielii. Było to niezgodne z art. 34d ust. 3 ustawy – Prawo wodne, który zobowiązuje organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpielii do niezwłocznego przekazania wyników badań.*
- *PPIS w Augustowie nie wydał 12 bieżących ocen jakości wody w 12 miejscach wykorzystywanych do kąpielii na terenie powiatu augustowskiego, z powodu nieotrzymania wyników badań od organizatorów tych miejsc.*

W latach 2012–2013 ppis nie podejmowali działań (w tym nie wystawiali mandatów karnych z art. 193 pkt 6 ustawy – Prawo wodne na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów 17 października 2002 r. w sprawie nadania funkcjonariuszom Państwowej Inspekcji Sanitarnej uprawnień do nakładania grzywien na drodze mandatu karnego¹⁷) wobec organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii, którzy naruszyli przepisy ustawy – Prawo wodne.

¹⁶ Wyjaśnienia pobrano na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, patrz przypis 2.

¹⁷ Dz.U. z 2014 r., poz. 282.

W badanym okresie, w ocenach bieżących jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpiel, w 10 gminach, spośród 11 na terenie których funkcjonowały takie miejsca, ppis oceniali wodę jako przydatną do kąpiel. W jednej gminie, w miejscu wykorzystywanym do kąpiel, w 2012 r. stwierdzono ponadnormatywną zawartość bakterii *Escherichia coli*.

- *W bieżącej ocenie jakości wody pobranej do badań w dniu 28 czerwca 2012 r. z miejsca wykorzystywanego do kąpiel we wsi Kamionka, na terenie Gminy Ostrów, PPIS w Ropczycach stwierdził brak przydatności wody do kąpiel z powodu zanieczyszczenia ściekami. Kontrola urzędowa wykonana przez pracowników PSSE w dniu 4 lipca 2012 r. nie wykazała ponadnormatywnych zanieczyszczeń wody i decyzją PPIS miejsce zostało dopuszczone do kąpiel. W okresie przejściowego zanieczyszczenia, organizator ww. miejsca oznakował je tablicą „Zakaz kąpiel” i ogrodził taśmą ostrzegawczą.*

Kontrola przeprowadzona w psse wykazała, że oceny o braku przydatności wody do kąpiel i związane z tym decyzje o czasowym zakazie kąpiel dotyczyły w badanym okresie trzech miejsc wykorzystywanych do kąpiel – w Kamionce w Gminie Ostrów, w powiecie Ropczyckim oraz w Obłężu i Korzybiu w Powiecie Słupskim. W miejscach tych czterokrotnie, dwa razy w 2012 r. i dwa razy w 2013 r., stwierdzono zakwity sinic.

W wyniku kontroli w Głównym Inspektoracie Sanitarnym ustalono, że w 2012 r., decyzją ppis, wprowadzono tymczasowy zakaz kąpiel dla siedmiu miejsc wykorzystywanych do kąpiel, w tym dla pięciu z powodu przekroczenia dopuszczalnej zawartości Enterokoków kałowych i *Escherichia coli* lub jednego z tych wskaźników, a dla dwóch z powodu zakwitu sinic. W 2013 r., w przypadku 10 miejsc wykorzystywanych do kąpiel, ppis wydali tymczasowe zakazy kąpiel, w tym pięciu przypadkach z powodu zakwitu sinic i pięciu z powodu przekroczenia dopuszczalnej zawartości Enterokoków kałowych i *Escherichia coli* lub jednego z tych parametrów.

Organy wykonawcze skontrolowanych gmin sprawowały nadzór nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpiel również poprzez wizje w terenie i wzrokową ocenę czystości wody, wykonywane przez pracowników urzędów gmin, organizatorów tych obiektów lub ratowników Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, a także poprzez podejmowanie interwencji na zgłoszenia mieszkańców i turystów o zanieczyszczeniu wody. W przypadkach zgłoszeń o podejrzeniu bądź wystąpieniu zanieczyszczenia, powiadamiano właściwy ppis oraz podejmowano niezwłoczne działania w celu odpowiedniego oznakowania kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpiel i poinformowania kąpiących się, identyfikacji zanieczyszczenia i jego źródła oraz usunięcia przyczyny zanieczyszczenia.

W czterech skontrolowanych gminach (Czaplinek, Miłki, Ostrów i Siemiatycze) bieżący, funkcjonalny nadzór nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpiel sprawowali pracownicy urzędu gminy, w czterech gminach (Ustka, Płaska, Płock i Sieciechów) – pracownicy we współpracy z gminną jednostką organizacyjną lub (w przypadku Ustki) we współpracy ze Słupskim Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym. W pozostałych czterech gminach (Mielno, Sopot, Tarnobrzeg i Węgorzewo) zadania te wykonywały ośrodki sportu i rekreacji.

Częstotliwość czynności nadzorczych i zakres przedmiotowy nadzoru funkcjonalnego, sprawowanego przez poszczególne gminy, były znacznie zróżnicowane – od jednokrotnych kontroli w sezonie do codziennego sprawdzania stanu czystości wody i plaż, obecności ratowników i wyposażenia kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpiel. W większości skontrolowanych gmin czynności wykonywane w ramach nadzoru nad funkcjonowaniem kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiel nie były dokumentowane. Z tego względu analizę tych działań oparto na wyjaśnieniach złożonych przez organy wykonawcze poszczególnych gmin.

Zgodnie z art. 163b ust. 5 upw, w razie pogorszenia jakości wody, organy wykonawcze 11 skontrolowanych gmin oraz wszyscy ppis przygotowali odpowiednie środki techniczne do informowania społeczeństwa o jakości wody w kąpielisku w sposób niebudzący wątpliwości co do stwierdzonych zagrożeń. Na terenie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli m.in. ustawiono tablice z informacjami o jakości wody w tych obiektach i zasadach korzystania z nich, ograniczeniach w korzystaniu oraz powiadamianiu o wypadkach wraz z numerami alarmowymi, umieszczono tablice pogodowe, wywieszono flagi informacyjne, uruchomiono strony internetowe z informacjami o kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli, a w jednej gminie zapewniano łączność pomiędzy ratownikami sąsiednich gmin w celu umożliwienia szybkiej wymiany informacji o ewentualnych zagrożeniach (np. sztorm, szkwał). Jedynie w Gminie Płaska, nie informowano społeczeństwa o jakości wody w trzech miejscach wykorzystywanych do kąpeli.

Działania na rzecz poprawy jakości wody

W czterech spośród 12 skontrolowanych gmin podejmowano działania na rzecz poprawy jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli. W pozostałych gminach działań takich nie podejmowano nie widząc dla nich uzasadnienia w niedostatecznej jakości wody.

- *Gmina Mielno wybudowała kanalizację sanitarną we wszystkich miejscowościach nadmorskich, w których zlokalizowane są kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpeli, udzielała dotacji organizatorom kąpielisk na utrzymanie czystości i porządku na terenie plaż, zobowiązała ratowników wodnych do codziennego wzrokowego sprawdzania czystości wody.*
- *W gminie Sopot, w latach 2011–2014, realizowano projekt pn. „Uporządkowanie gospodarki wodnej w Sopocie i ochrona wód przybrzeżnych Zatoki Gdańskiej” (współfinansowanie z UE), obejmujący wyprowadzenie ujść sopockich potoków w głąb zatoki, montaż urządzeń podczyszczających na wylotach kanalizacji deszczowej do potoków, modernizację i oczyszczenie zbiorników retencyjnych na potokach. Ponadto, przeprowadzono uszczelnienie kanalizacji sanitarnej, na bieżąco wykonywano czyszczenie i konserwację kanalizacji deszczowej oraz czyszczenie koryt potoków i zbiorników retencyjnych, a w ramach uczestnictwa w międzynarodowym projekcie „Wetlands algae and Biogas – Southern Balic Sea Eutrophication Counteract Project” WAB (współfinansowanie z UE), testowano techniki zbierania biomasy glonowej z toni wodnej na akwenie w granicach Miasta Sopotu.*
- *W Siemiatyczach przeprowadzano rewitalizację i rekultywację zbiorników wodnych, obejmującą wprowadzanie do wód zalewu preparatu z mikroorganizmami oczyszczającymi wodę, napowietrzanie wody oraz usuwanie trzciny z brzegu zalewu.*
- *Badania jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpeli w Gminie Sieciechów, wykonywane przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego i w jego trakcie, nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnej zawartości mikroorganizmów. W związku z tym, Wójt Gminy Sieciechów nie podejmował działań w kierunku poprawy jakości wody w tym miejscu.*

3.2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających na terenie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli

Nadzór nad bezpieczeństwem osób przebywających na obszarach kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, funkcjonujących na terenie 12 badanych gmin i obszarów morskich przyległych do tych gmin, sprawowały:

- w zakresie ratownictwa wodnego – podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe i osoby fizyczne z uprawnieniami ratownika wodnego, na zlecenie organów gmin lub gminnych jednostek organizacyjnych,
- w zakresie przestrzegania przez osoby przebywające na obszarach wodnych zasad korzystania z danego terenu, i ograniczeń w tym korzystaniu – Policja i Straż Miejska.

Identyfikacja miejsc niebezpiecznych

W sześciu gminach spośród 12 badanych, w latach 2012–2014 pracownicy urzędów gmin i miejskich ośrodków sportu i rekreacji, wspólnie z funkcjonariuszami Policji, Straży Miejskiej i Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, identyfikowali miejsca niebezpieczne na obszarach wodnych gminy. Akweny, na których funkcjonowały kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpieli i tzw. „dzikie kąpieliska” podlegały nadzorowi Policji i Straży Miejskiej. W miejscach niebezpiecznych ustawiano znaki zakazu kąpieli, tablice informujące o niebezpieczeństwie kąpieli, umieszczano boje z chorągiewkami, Policja przeprowadzała patrole łodziami motorowymi. Rejony „dzikich kąpielisk” kontrolowała Policja i Straż Miejska, a w jednej gminie wprowadzono lotne patrole ratownicze kontrolujące plaże nieobjęte systemem nadzoru.

- *W Tarnobrzegu, w sezonie kąpielowym w 2013 r. i 2014 r., funkcjonowało porozumienie pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji a Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie o zabezpieczeniu sezonu turystycznego nad Jez. Tarnobrzeskim. W 2013 r., wykonując zadania wynikające z tego porozumienia, policjanci z Oddziałów Prewencji Policji w Rzeszowie zrealizowali 126 służb, 372 interwencji, wylegitymowali 386 osób, nałożyli 73 mandaty karne, pouczyli 68 osób. Ponadto, od 2013 r. Komendant Komendy Miejskiej Policji skierował do służby bezpośrednio na wodzie sternotorzystów wraz z łodzią patrolową. Teren nad Jeziorem Tarnobrzeskim patrolowała też Straż Miejska, która w 2013 r. w trakcie patroli pouczyła 13 osób i nałożyła mandaty karne 39 osobom za kąpiel w miejscu niedozwolonym.*
- *W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2014 r. Wójt Gminy Miłki nie dokonywał, wymaganej art. 4 ust. 1 pkt 1 ubp, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji wszystkich miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji. Wójt Gminy wyjaśnił, że analiza zagrożeń nie była dokonywana, gdyż na terenie Gminy nie dochodziło do utonięć, a ruch w miejscach wykorzystywanych do kąpieli, których organizatorem była gmina Miłki, oraz innych miejscach zwyczajowo używanych do kąpieli był ograniczony ze względu na fakt, iż znajdowały się na bocznych odnogach Wielkich Jezior Mazurskich i dostęp do nich był utrudniony.*
W Gminie Miłki, siedem tzw. „dzikich kąpielisk”, spośród kilkuset funkcjonujących na terenie gminy, oznakowano tablicami o zakazie kąpieli. Jak wyjaśnił Wójt Gminy tzw. „dzikie kąpieliska” powstają niemal w każdym miejscu, gdzie jest dostęp do jeziora i nie są one ewidencjonowane ani oznakowane ze względu na ich dużą liczbę. W celu poprawy bezpieczeństwa na akwenach wodnych, na stronie internetowej Gminy podawane są informacje o zagrożeniach wynikających z kąpieli w miejscach niedozwolonych.
- *Burmistrz Węgorzewa w latach 2012–2013 nie dokonywał, wymaganej art. 4 ust. 1 pkt 1 ubp, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji. W trakcie kontroli NIK, w dniu 30 czerwca 2014 r. w Urzędzie Gminy zorganizowano spotkanie z udziałem przedstawicieli Komendy Powiatowej Policji w Węgorzewie, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Węgorzewie, Mazurskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Giżycku, na którym dokonano analizy zagrożeń i określono niezbędne działania dla identyfikacji miejsc niebezpiecznych i ich oznakowania.*
- *W kontrolowanym okresie Wójt Gminy Sieciechów nie dokonywał, we współpracy z Policją i podmiotami uprawnionymi do ratownictwa wodnego, analizy zagrożeń i identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób korzystających z kąpieli. W wyjaśnieniach Wójt Gminy podał, iż: „Nie było takiej konieczności, nie było wypadków, które by inicjowały konieczność współpracy z Policją i podmiotami uprawnionymi do ratownictwa wodnego pod kątem analizy powyższych zagrożeń. Według rozeznania Urzędu Gminy na terenie miejsca wykorzystywanego do kąpieli nie występują miejsca zagrażające bezpieczeństwu, które należałoby objąć nadzorem, a w związku z tym nie było konieczności specjalnego oznakowania.”*

W sezonach letnich badanego okresu, na terenie Gminy Mielno ratownicy wodni wspólnie z funkcjonariuszami Policji organizowali akcję „Bezpieczna Plaża”, a w Gminie Miłki, Straż Gminna organizowała akcję „Bezpieczne wakacje”. W ramach ww. akcji informowano turystów i uczniów szkół o zasadach bezpieczeństwa na obszarach wodnych i korzystania z wody i plaży, prezentowano symulacje akcji ratowniczych.

Nadzór ratowników wodnych

Dla zapewnienia stałej kontroli kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli przez ratowników wodnych, w badanym okresie, w czterech gminach organy wykonawcze lub działające na ich zlecenie gminne jednostki organizacyjne zawarły umowy z WOPR, a w sześciu gminach umowy takie zawarto bezpośrednio z ratownikami wodnymi.

W latach 2012–2013 na terenie 13 kąpielisk oraz 18 miejsc wykorzystywanych do kąpieli, których organizatorem była gmina lub gminna jednostka organizacyjna, zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych¹⁸ zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego, zatrudniono odpowiednio 106 i 111 ratowników. W dwóch gminach, na obszarze sześciu miejsc wykorzystywanych do kąpieli, nie zapewniono nadzoru ratowników wodnych.

- *Uchwałą z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie ustalenia zasad i trybu korzystania z miejsc wykorzystywanych do kąpieli, Rada Gminy Płaska wyznaczyła miejsca wykorzystywane do kąpieli nad jeziorami Serwy, Orle i Mikaszewo, wprowadziła zakaz kąpieli na obszarach pozostałych jezior w Gminie i ustaliła, że miejsca wykorzystywane do kąpieli „są niestrzeżone”. W dniu 6 lipca 2012 r. Wójt Gminy Płaska przekazał ww. uchwałę PPIS w Augustowie. W piśmie z dnia 11 lipca 2012 r. PPIS poinformował Wójta o wymaganiach dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa miejsc wykorzystywanych do kąpieli, wynikających z art. 4 i 5 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych i wskazał, że z załącznika do uchwały wynika, że miejsca są niestrzeżone. Wójt nie odniósł się do uwag PPIS, ponieważ – jak wyjaśnił kontrolerowi NIK – sanepid nie jest organem odpowiedzialnym za badanie zgodności z prawem uchwał Rady, a ponadto nie zostały mu one zgłoszone przez pracownika.*
- *Oględziny trzech miejsc wykorzystywanych do kąpieli na terenie Gminy Miłki, przeprowadzone przez kontrolera NIK w dniu 15 lipca 2014 r. wykazały, że w żadnym z tych miejsc nie było ratowników wodnych. Wójt Gminy Miłki wyjaśnił, że „niezatrudnienie ratowników (...) wiąże się z brakiem środków na ten cel w budżecie gminnym”.*

NIK zwraca uwagę na stwierdzone w toku kontroli trudności z pozyskaniem przez organizatorów ratowników wodnych do pracy na obszarach kąpielisk lub miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

- *Trudności w zatrudnieniu ratowników były przyczyną zmiany uchwały Rady Gminy w Węgorzewie z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie wykazu kąpielisk. W nowej uchwale, z dnia 25 czerwca 2014 r., określono późniejszy termin rozpoczęcia sezonu kąpielowego – od 5 lipca 2014 r.*
- *W dniu 10 maja 2014 r. Wójt Gminy Mielno zawarł umowę z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie, zwanym dalej „WOPR”, o zabezpieczenie ratownicze kąpieliska „Gąski 210”, w okresie od 1 lipca – 31 sierpnia 2014 r. Dyrektor MOSiR wyjaśnił: „(...) Podpisanie umowy z WOPR było spowodowane utrudnieniami w zatrudnieniu ratowników z odpowiednimi kwalifikacjami. WOPR Województwa Zachodniopomorskiego gwarantuje wysoki standard świadczonych usług oraz zatrudnienie profesjonalnych kadr funkcjonujących w dobrze wyposażonym systemie ratowniczym województwa zachodniopomorskiego”.*
- *Kierownik Ratowników na jednym z mieleńskich kąpielisk, odnosząc się do problemów z zatrudnieniem ratowników, wyjaśnił: „Brak ratowników na kąpieliskach – to wynik ostatnich zmian w systemie szkoleniowym! Jest on stanowczo za drogi! Ukończenie kursu to wydatek średnio 1200 zł. Wrzucenie sezonowych ratowników do ogólnego systemu ratownictwa i tym samym zmuszenie do ukończenia kursu Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy, to kolejny wydatek ok. 800 zł. Kurs ten po 3 latach trzeba recertyfikować, czyli kolejny wydatek ok. 300 zł. Reasumując ratownik, który zaczyna pracę musi wydać co najmniej 2000 zł! W sezonie nie odzyska tych pieniędzy, gdyż płace w ratownictwie są niskie! Brakuje w szkoleniu stopnia młodszego ratownika, który był synonimem czeladnika, ucznia.(...)”.*

Sprzęt ratunkowy, pomocniczy i medyczny

Wyznaczone w badanych gminach kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy,

¹⁸ Dz.U. z 2012 r., poz. 108.

urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne¹⁹, wyposażano w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny. W Gminie Miłki i Płaska nie zapewniono takiego wyposażenia dla sześciu miejsc wykorzystywanych do kąpeli, a w Gminie Sieciechów wyposażenie miejsca wykorzystywanego do kąpeli było niepełne – brakowało m.in. łodzi wiosłowej, dwóch zestawów do nurkowania, liny asekuracyjnej, podwyższonego stanowiska ratowniczego i ponad połowy sprzętu medycznego, leków i artykułów sanitarnych. Ww. braki, według wyjaśnień wójtów Gminy Miłki i Sieciechów, spowodowane były niedoborem środków finansowych. Natomiast brak sprzętu ratunkowego, pomocniczego i medycznego oraz urządzeń sygnalizacyjnych i ostrzegawczych w miejscach wykorzystywanych kąpeli na terenie Gminy Płaska Wójt tłumaczył nieuruchomieniem tych miejsc, co było niezgodne ze stanem faktycznym stwierdzonym w toku kontroli NIK.

- *W wyjaśnieniach dotyczących braku podwyższonego stanowiska dla ratowników na terenie miejsca wykorzystywanego do kąpeli w Gminie Sieciechów, Wójt Gminy podał: „Przepisy nie określają w jakiej formie ma zostać utworzone stanowisko do obserwacji miejsca wykorzystywanego do kąpeli. Ratownicy zatrudniani przez urząd dla bezpieczeństwa osób korzystających z miejsca wykorzystywanego do kąpeli w latach 2012 i 2013 obserwowali wyznaczone do pływania strefy, miejsca wykorzystywanego do kąpeli, z pomostu lub z plaży. Powyższe zastosowano od 2011 r.". W toku oględzin ww. miejsca stwierdzono, iż obaj ratownicy prowadzili obserwację kąpiących się z krzesłek turystycznych ustawionych na plaży.*
- *Natomiast w Mielnie w każdym sezonie kąpielowym tworzone stanowiska do obserwacji obszaru wodnego, w formie 16 wież ratowniczych dla obsługi 7 kąpielisk i 9 miejsc wykorzystywanych do kąpeli. Dodatkowo, ponad umocnieniami wydm ustawiona została specjalna platforma obserwacyjna gdzie znajdowało się główne stanowisko ratownicze wyposażone w radiostację, z którego koordynowano pracę ratowników na wszystkich kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli na terenie Gminy. Podczas oględzin przeprowadzonych w dniu 11 lipca 2014 r. stwierdzono, m.in. że platforma wyposażona była w stację bazową radiostacji oraz radiowęzeł do nagłośnienia plaż w Mielnie. Próba łączności ze stanowiskami ratowniczymi dała wynik pozytywny.*

Oznakowanie obszarów wodnych wyznaczonych do kąpeli

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ubp na zarządzającym wyznaczonym obszarem wodnym spoczywa obowiązek umieszczenia w ogólnie dostępnym miejscu informacji dotyczących: zasad korzystania z wyznaczonego obszaru wodnego, ograniczeń w korzystaniu z wyznaczonego obszaru wodnego, sposobu powiadamiania o wypadkach wraz z numerami alarmowymi.

Spośród 12 skontrolowanych gmin, w dwóch gminach nie dopełniono obowiązku informacyjnego, określonego w art. 5 ust. 1 ubp.

- *W czterech miejscach, wykorzystywanych do kąpeli na terenie gminy Płaska i Sieciechów, nie umieszczono w ogólnie dostępnych miejscach informacji w zakresie: zasad korzystania z miejsc wykorzystywanych do kąpeli, ograniczeń w korzystaniu z miejsc wykorzystywanych do kąpeli, sposobu powiadamiania o wypadkach wraz z numerami alarmowymi. Przy czym, Wójt Gminy Płaska wyjaśnił, że w badanym okresie miejsca wykorzystywane do kąpeli w gminie nie funkcjonowały, co było nieprawdą w świetle dowodów zebranych w trakcie kontroli NIK.*

W latach 2012–2014, zgodnie z wymaganiami art. 34c ust. 1 i art. 34d ust. 2 upw oraz art. 5 ust. 2 ubp, w ośmiu gminach zapewniono oznakowanie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, których organizatorem była gmina lub gminna jednostka organizacyjna. M.in. umieszczono tablice informacyjne z wymaganymi danymi, wyznaczono brodzik dla dzieci oraz strefy dla umiających i nieumiających pływać, oznaczono głębokość wody. W czterech gminach (Miłki, Płaska, Siemiatycze i Sieciechów), w ośmiu miejscach wykorzystywanych do kąpeli, nie oznakowano brodzika dla dzieci oraz stref dla umiających i nieumiających pływać lub oznakowano w sposób niepełny. Według wyjaśnień organów wykonawczych trzech z ww. gmin, spowodowane to było niedoborem środków

finansowych w budżecie gminnym, a *Wójt Gminy Płaska wyjaśnił, że trzy miejsca wykorzystywane do kąpielii, których zarzut dotyczył, w okresie badanym nie funkcjonowały, co było nieprawdą wobec stanu faktycznego ustalonego przez NIK.*

Wydatki skontrolowanych gmin na organizację i utrzymanie kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpielii

Wydatki skontrolowanych gmin na organizację i utrzymanie kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpielii, w badanym okresie wyniosły 2,4 mln zł w 2012 r., 3,0 mln zł w 2013 r. oraz 0,3 mln zł po niepełnym miesiącu funkcjonowania sezonu kąpielowego w 2014 r. Dla pojedynczej gminy, wydatki te w 2013 r. wynosiły od 8,1 tys. zł w Gminie Sieciechów do 850,0 tys. zł w Gminie Mielno. Natomiast dochody gmin z tytułu prowadzenia ww. wyznaczonych obszarów wodnych wyniosły 0,2 mln zł w 2012 r., 0,3 mln zł w 2013 r. i 0,03 mln zł na początku sezonu 2014. W 2013 r. dochody te zawierały się pomiędzy kwotami 3,2 tys. zł w Węgorzewie i 294,9 tys. zł w Tarnobrzegu, przy czym tylko cztery gminy uzyskiwały dochody z omawianej działalności.

3.2.4. Wykonywanie obowiązków sprawozdawczych

Informacje organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii

Organy wykonawcze dwóch spośród sześciu gmin, na terenie których funkcjonowały kąpieliska, tj. Sopotu i Siemiatycz, nie przekazywały ppis informacji o liczbie kąpielisk i przyczynie zmian tej liczby w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego wraz z załączeniem wykazu kąpielisk, co stanowiło naruszenie art. 34f ust. 1 upw. Przy czym, ustawodawca nie określił terminu upływu przekazania przez organy wykonawcze gmin do ppis ww. informacji.

Informacje państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych

Dane dotyczące kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii gromadzone były w psse dla każdego obiektu (dane do profili, profile wody, wyniki badań w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej, korespondencja z organizatorami i orzeczenia o jakości wody). W wersji elektronicznej przechowywane były dane dotyczące ocen rocznych i czteroletnich, dane do wprowadzenia do *Serwisu kąpieliskowego* i wykazy obiektów.

Sprawozdawczość bieżąca sporządzana była według terminarza sprawozdań z zakresu nadzoru sanitarnego, określanego corocznie przez pwis, w którym ujęte były również zagadnienia dotyczące kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii. Sprawozdania bieżące ppis przekazywane były drogą elektroniczną do pwis, a dane dotyczące kąpielisk – również wprowadzane na bieżąco do *Serwisu kąpieliskowego*.

Ppis, w latach 2012–2014 sporządzali i przekazywali do pwis, m.in.: sprawozdania zawierające: wykaz kąpielisk, harmonogramy pobrania próbek, informacje z przebiegu sezonu kąpielowego, ocenę sezonu kąpielowego, kwartalne sprawozdania z pobranych próbek wody do badań, raporty o stanie sanitarnym powiatu. Terminy przekazywania powyższych informacji ustalał GIS. Potwierdzenie ich przekazania ppis otrzymywali drogą elektroniczną. Ponadto, wysyłali do pwis aktualizowane na bieżąco informacje o miejscach wykorzystywanych do kąpielii, zawierające m.in. nazwę miejsca, jego lokalizację, nazwę organizatora, oceny jakości wody z datą ich wydania.

Po zakończeniu każdego kwartału, ppis przekazywali także pwis dane dotyczące wyników badań wody w kąpieliskach, w formie wypełnionych tabel excel, według wzoru nadesłanego przez pwis.

Ponadto, realizując wymóg art. 163c ust. 3 upw, ppis wprowadzali na bieżąco, drogą elektroniczną, informacje do *Serwisu kąpieliskowego* obejmujące m.in.: dane podstawowe o kąpielisku

(m.in. nazwa, akwen, miejscowość), informacje o jakości wody (m.in. rodzaj kontroli, data wykonania poboru, kod punktu poboru, badany parametr, ocena bieżąca jakości wody) i jej klasyfikacji na przestrzeni ostatnich trzech lat oraz profilu wody, o stwierdzonych zanieczyszczeniach, nazwę organizatora, dane o infrastrukturze.

Informacje Głównego Inspektora Sanitarnego

W sezonach kąpielowych okresu 2008–2012, na stronie internetowej GIS zamieszczano komunikaty o jakości wody w kąpieliskach w Polsce oraz o infrastrukturze kąpieliskowej. Zakres informacji w sezonie kąpielowym w 2012 r. obejmował: nazwę kąpieliska, nazwę miejscowości kąpieliskowej, nazwę akwenu kąpieliskowego, adres kąpieliska, ocenę ppis o przydatności wody do kąpeli w kąpieliskach w formie symbolu graficznego²⁰ oraz informacje dodatkowe dotyczące kąpieliska, oznaczone symbolami graficznymi²¹. Dane do komunikatów, GIS otrzymywał od pwis według harmonogramu zamieszczonego w dokumencie *Internetowy serwis informacyjny o jakości wody w kąpieliskach nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Poradnik. Sezon kąpielowy 2012. Poradnik do stosowania przez państwowych wojewódzkich, powiatowych i granicznych Inspektorów Sanitarnych* (opracowany przez Departament Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody GIS). W 2012 r. dane w komunikatach były aktualizowane z częstotliwością: po cztery razy w czerwcu, lipcu i wrześniu oraz pięć razy w sierpniu.

Od sezonu kąpielowego w 2013 r., zgodnie z art. 163c ust. 3 upw, na stronie internetowej GIS prowadzono internetowy *Serwis kąpieliskowy*, zwany dalej „Serwisem”, zawierający informacje o kąpieliskach, który uruchomiono w dniu 15 czerwca i zamknięto w dniu 30 września. W sezonie kąpielowym w 2014 r. Serwis uruchomiono w dniu 13 czerwca 2014 r.

Zakres informacji dotyczących kąpielisk, zamieszczonych w Serwisie w sezonie kąpielowym w 2013 r. oraz 2014 r., był taki sam i obejmował wszystkie elementy wymienione w art. 163c ust. 3 pkt. 1–7 upw²².

Informacje do Serwisu były wprowadzane oraz aktualizowane przez ppis, następnie weryfikowane przez pwis i akceptowane przez Departament Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody GIS. Dopiero po zaakceptowaniu w GIS wprowadzonych lub zaktualizowanych danych były one widoczne na stronie Serwisu²³.

²⁰ Woda przydatna do kąpeli, woda nieprzydatna do kąpeli.

²¹ Błękitna flaga, inne wyróżnienia, teren kąpieliska jest ogrodzony, wyznaczona strefa w wodzie (np. miejsce ogrodzone bojami), wyznaczona strefa na plaży do rekreacji i sportu (siatkówka plażowa, korty, itp.), na kąpielisku jest pomost, molo, możliwość cumowania sprzętu wodnego, są wydzielone specjalne miejsca na grill/ognisko, jest dostęp do punktu czerpania wody z odprowadzeniem ścieków, kąpielisko (w tym dostęp) i teren kąpieliska są przystosowane dla osób niepełnosprawnych, w tym na wózkach inwalidzkich, na terenie kąpieliska są kosze na śmieci, na terenie kąpieliska są toalety (skanalizowane lub typu TOI-TOI), na terenie kąpieliska są natryski, na terenie kąpieliska są przebieralnie, na kąpielisku jest maszt z flagą WOPR, na kąpielisku jest ratownik, na kąpielisku jest wydzielone specjalne miejsce do kąpeli dla dzieci, na kąpielisku jest wydzielone specjalne miejsce na plaży dla dzieci (plac zabaw/piaskownica), na kąpielisku obowiązuje zakaz wprowadzania zwierząt domowych (np. psów), na terenie kąpieliska jest dostępny regulamin dla osób kąpiących się i wypoczywających, na terenie kąpieliska znajduje się tablica informacyjna.

²² Zakres informacji zamieszczonych w Serwisie obejmował: nazwę kąpieliska, akwenu, adres, datę rozpoczęcia i zakończenia sezonu kąpielowego, infrastrukturę oznaczoną symbolem graficznym, dane dotyczące jakości wody tj.: datę wykonania poboru, ocenę bieżącą, datę decyzji i datę następnego badania, warunki na kąpielisku (dane wprowadzane przez organizatora kąpieliska), tj.: datę i godzinę pomiaru, temperaturę wody, temperaturę powietrza, siłę wiatru, flagę i profil wody w kąpielisku, klasyfikację kąpieliska, środki zarządzania, zmiany mające wpływ na klasyfikację, liczbę sezonów na podstawie których dokonuje się oceny. Ponadto w Serwisie zamieszczone były dodatkowe informacje określające rodzaj akwenu, długość linii brzegowej, telefon organizatora, nazwę organu, który wydał pozwolenie wodno-prawne, nazwy nadzorujących ppis wraz z adresem e-mail oraz numerem telefonu.

²³ Aktualizacji dokonywano również w dni wolne od pracy.

Opracowanie formularza on-line oraz strony internetowej na potrzeby *Serwisu kąpieliskowego*, zostało wykonane przez Spółkę z o.o, wybraną w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o wartości nieprzekraczającej 14.000 euro, w oparciu o kryterium najniższej ceny.

W toku kontroli w GIS stwierdzono, że ww. postępowanie zostało przeprowadzone z naruszeniem wewnętrznej procedury. Mianowicie:

- nie wystąpiono do oferentów o podanie warunków gwarancji i płatności – w jednej ofercie nie zawarto informacji o warunkach gwarancji, a w dwóch – informacji o warunkach płatności;
- nie zawarto pisemnej umowy z wykonawcą zamówienia, wymaganej przy dokonywaniu zakupu dostaw, usług i robót budowlanych, których wartość przekracza kwotę 6.000 zł brutto;
- nie dokonano kontroli zgodności i kompletności wykonanej usługi – w dokumentacji postępowania brak było dokumentu, w postaci protokołu odbioru, potwierdzającego przeprowadzenie kontroli zakupionego Serwisu pod względem zgodności i kompletności w stosunku do zakresu i warunków zamówienia.

Ponadto, kontrola NIK wykazała, że:

- GIS nie zrealizował zalecenia Komisji Europejskiej dotyczącego zamieszczania na stronie internetowej *Serwisu kąpieliskowego* hiperłącza umożliwiającego powszechny dostęp do profilu wody w kąpielisku;
- Serwis umożliwiał wyszukiwanie kąpielisk jedynie poprzez znalezienie na mapie określonego znacznika;

Zdaniem NIK możliwość wyszukiwania kąpielisk jedynie poprzez znalezienie na mapie określonego znacznika utrudniała korzystającym z Serwisu dostęp do poszukiwanych informacji. Dotyczyło to przede wszystkim województw o największej liczbie kąpielisk, w których kąpieliska położone są w niewielkich odległościach i znaczniki na mapie nachodzą na siebie, uniemożliwiając otwarcie informacji o danym kąpielisku. Powodowało to niespełnianie przez Serwis podstawowego zadania jakim jest informowanie społeczeństwa o jakości wody w kąpieliskach;

- w Serwisie zamieszczono niepełne objaśnienia znaczenia zastosowanych znaków graficznych. Brak było opisu znaczenia symbolu koła ratunkowego umieszczanego przy kąpieliskach, które miało informować o nierozpoczęciu jeszcze sezonu kąpielowego w danym miejscu;
- Serwis nie zawierał informacji dotyczącej ogólnego opisu wody w kąpielisku sporządzonej w oparciu o profil wody w kąpielisku, przedstawionej w języku nietechnicznym, o której mowa w art. 163c ust. 3 pkt 5 upw.

GIS podjął działania w celu usprawnienia funkcjonowania Serwisu, jednak do dnia zakończenia kontroli nie został określony zakres jego modyfikacji.

Sprawozdania Głównego Inspektora Sanitarnego

Ustawa – Prawo wodne zobowiązała Głównego Inspektora Sanitarnego m.in. do sporządzenia i przedstawienia Komisji Europejskiej następujących dokumentów:

- informacji o liczbie kąpielisk wraz z podaniem przyczyny zmian w liczbie kąpielisk w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego, z załączonym wykazem kąpielisk. Informację należy przedstawić przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego (art. 34f ust. 2 ustawy – Prawo wodne);
- sprawozdania o jakości wody w kąpieliskach wraz z informacją o podjętych środkach zarządzania oraz przypadkach i przyczynach zawieszenia stosowania harmonogramu pobrania próbek w ramach kontroli wewnętrznej. Sprawozdanie należy przekazać Komisji Europejskiej corocznie do dnia 31 grudnia (art. 163c ust. 2 ustawy – Prawo wodne).

Informacje o liczbie kąpielisk oraz sprawozdania o jakości wody przekazywane do Komisji Europejskiej (w każdym z lat 2012–2014) miały formę tabel, których wzory były udostępniane na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

GIS zamieszczał informacje o liczbie kąpielisk oraz sprawozdania o jakości wody na stronie internetowej Komisji Europejskiej, z zachowaniem terminów określonych w ustawie – Prawo wodne. Wewnątrz kraju GIS informował o liczbie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli oraz o jakości wody w tych obiektach poprzez: prowadzenie *Serwisu kąpieliskowego*, coroczne opracowywanie raportu *Stan sanitarny kraju*, a także udzielanie bieżących wyjaśnień i odpowiedzi na pytania dotyczące kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, kierowane do GIS.

Informacje o liczbie kąpielisk, przekazywane Komisji Europejskiej w latach 2012–2014, opracowano nierzetelnie. W informacji o liczbie kąpielisk na sezon kąpielowy w 2012 r., w siedmiu (z 23) kolumnach wpisano nieprawidłowe dane; w informacji o liczbie kąpielisk na sezon kąpielowy w 2013 r., w kolumnie *Przyczyny zmian*, w przypadku 12 kąpielisk pozostawiono niewypełnione pola; w informacjach o liczbie kąpielisk na sezon kąpielowy w 2012 r., 2013 r. oraz 2014 r. część danych wypełniono w języku angielskim, a część w języku polskim.

Uwagi NIK dotyczyły również:

- zamieszczenia w sprawozdaniu o jakości wody w kąpieliskach w sezonie kąpielowym w 2013 r. (w arkuszu *Informacje odnośnie sezonu kąpielowego*) części informacji w języku angielskim, a części w języku polskim;
- niezamieszczenia w *Wytycznych do raportu do Komisji Europejskiej w zakresie jakości wody w kąpieliskach zgodnie z Dyrektywą 2006/7/WE* na sezon kąpielowy w 2012 r. i w 2013 r.²⁴, zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego i przekazanych do stosowania pwis, informacji o przyjęciu przez Komisję Europejską praktyki pobierania pierwszej próbki wody do badania w kąpielisku na 10 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego.

Inne zadania sprawozdawcze w gminach

W niektórych urzędach gmin realizowano inne zadania sprawozdawcze, związane z funkcjonowaniem kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, w trakcie sezonu i po jego zakończeniu.

- W gminie Czaplinek opracowywano sprawozdanie z przebiegu sezonu turystycznego, w którym zawierano informacje o działalności kąpieliska miejskiego na Jez. Drawsko i miejsca do kąpeli na Jez. Czaplinek. Informacje te były przedstawiane na sesji Rady oraz przekazywane do Starostwa Powiatowego w formie sprawozdania zbiorczego pn. „Bezpieczne Wakacje”.
- Wójt Gminy Mielno, w 2012 r. i 2013 r. składała informacje i sprawozdania Wojewodzie Zachodniopomorskiemu z wykonania, na terenie Gminy, zadań w ramach akcji „Bezpieczne wakacje”. W sprawozdaniach podawano informacje dotyczące monitorowania bezpieczeństwa na kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli oraz na pozostałej części akwenu morskiego i plaż.
- Prezydent Miasta Tarnobrzega, zarządzeniem z dnia 19 lipca 2011 r., powołał Komisję do spraw Jeziora Tarnobrzkiego, której celem działania było opracowanie propozycji zagospodarowania oraz maksymalnego wykorzystania potencjału rozwojowego obszaru Jeziora Tarnobrzkiego oraz terenów przyległych. W trakcie kontroli w skład Komisji wchodziło 19 osób. Komisja corocznie podsumowywała zakończenie sezonu nad Jeziorem, w tym w zakresie wykorzystania miejsca udostępnionego do kąpeli.

²⁴ Wytyczne opracowano na podstawie instrukcji Komisji Europejskiej Data Dictionary WISE – Bathing Water Quality Reporting under Directive 2006/7/EC.

4.1 Przygotowanie kontroli

Najwyższa Izba Kontroli nie prowadziła dotychczas kontroli dotyczącej jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli. Przyjęto, że wyniki kontroli wskażą rozwiązania umożliwiające wyeliminowanie nieprawidłowości w obszarze organizacji oraz utrzymania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli, a w efekcie przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa, w tym zdrowotnego, osób korzystających z kąpeli oraz rekreacji i wypoczynku nad wodą.

Objęte badaniami kontrolnymi urzędy gmin (12) oraz państwowe powiatowe inspektoraty sanitarne (12) znajdowały się na terenie czterech województw o największej liczbie funkcjonujących kąpielisk (mazowieckie, pomorskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie) oraz dwóch województw o najmniejszej liczbie kąpielisk (podkarpackie i podlaskie). Kontrolą objęto również Główny Inspektorat Sanitarny.

4.2 Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W kontroli wzięło udział sześć jednostek organizacyjnych NIK – Departament Środowiska oraz Delegatury NIK w: Białymstoku, Gdańsku, Olsztynie, Rzeszowie, Szczecinie.

W wyniku kontroli sporządzono 25 wystąpień pokontrolnych. Do wystąpienia skierowanego do Wójta Gminy Płaska wniesiono dwa zastrzeżenia, które Uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w NIK z dnia 21 października 2014 r. zostały oddalone w całości.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK, jednostki poinformowały, że na 40 sformułowanych wniosków 22 zostały zrealizowane, a pozostałe przyjęto do realizacji.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do organów wykonawczych gmin wnioskowano m.in. o:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa na terenie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli funkcjonujących na terenie gminy, poprzez m.in.: ich wyposażenie w wymagany sprzęt ratunkowy i pomocniczy, sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne oraz prawidłowe oznakowanie tych obszarów wodnych;
- 2) wykonywanie badań jakości wody kąpielisk i w miejsc wykorzystywanych do kąpeli, w ramach kontroli wewnętrznej, z wymaganą częstotliwością;
- 3) przeprowadzanie analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób korzystających z obszaru wodnego do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- 4) pisemne dokumentowanie kontroli i wizji lokalnych przeprowadzanych przez pracowników urzędu gminy w trakcie sezonu kąpielowego na terenie kąpieliska i miejsca wykorzystywanego do kąpeli;
- 5) terminowe umieszczanie kąpielisk w ewidencji kąpielisk i przekazywanie właściwemu ppis informacji o liczbie kąpielisk wraz z ich wykazem i podaniem przyczyn zmian tej liczby w odniesieniu do poprzedniego sezonu kąpielowego.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wnioskowano m.in. o:

- 1) coroczne ustalanie z organizatorem kąpieliska harmonogramu pobierania z kąpieliska próbek wody do badań, nie mniej niż czterech w sezonie kąpielowym, tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca;

- 2) podjęcie działań w celu przeprowadzania przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpielii, badania jakości wody w tych miejscach;
- 3) wzmocnienie nadzoru nad organizatorami miejsc wykorzystywanych do kąpielii w zakresie wywiązywania się przez nich z obowiązku przekazywania ppis wyników badań jakości wody w tych miejscach;
- 4) sporządzanie bieżących ocen jakości wody w kąpielisku zgodnie z wymaganiami § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r., w sprawie sprawowania nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii;
- 5) podejmowanie kontroli urzędowej jakości wody w kąpielisku w przypadkach, gdy wyniki badań wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej mogą wskazywać na nierzetelność przeprowadzonych badań;
- 6) rejestrowanie wyników badań jakości wody przekazywanych przez organizatorów kąpielisk i organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpielii w dzienniku korespondencji przychodzącej i wychodzącej;
- 7) egzekwowanie od organizatora kąpieliska wykonania wszystkich obowiązków określonych w decyzjach o zamknięciu kąpieliska;
- 8) sporządzanie pełnych sezonowych ocen jakości wody w kąpielisku oraz przekazywanie tych ocen organowi wykonawczemu gminy.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Głównego Inspektora Sanitarnego wnioskowano o:

- 1) rzetelne sporządzanie informacji o liczbie kąpielisk oraz sprawozdań o jakości wody w kąpieliskach,
- 2) podjęcie działań w celu dalszego rozwoju internetowego Serwisu kąpieliskowego,
- 3) przeprowadzanie zamówień publicznych zgodnie z wewnętrznymi procedurami,
- 4) realizowanie zaleceń Komisji Europejskiej dotyczących zarządzania jakością wody w kąpieliskach,
- 5) wyeliminowanie przypadków formułowania dla państwowych inspektorów sanitarnych wytycznych do oceny jakości wody w kąpieliskach niezgodnych z wymogami wynikającymi z przepisów prawa.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK została poinformowana przez:

organy wykonawcze gmin m.in. o:

- podjęciu działań w celu poprawy warunków bezpieczeństwa na obszarze kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii poprzez prawidłowe oznakowanie tych miejsc, wyposażenie w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- prowadzeniu badań jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpielii z częstotliwością określoną w przepisach prawa;
- podjęciu analizy zagrożeń na terenie obszarów wodnych w gminach;
- sporządzaniu notatek z kontroli przeprowadzanych na terenach kąpieliska i miejsc wykorzystywanych do kąpielii;

- zobowiązaniu kierowników właściwych komórek organizacyjnych do terminowego wprowadzania danych o kąpieliskach do ewidencji kąpielisk oraz do pisemnego informowania państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o zmianach liczby kąpielisk i przyczynach tych zmian;

państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych m.in. o:

- ustalaniu z organizatorem kąpieliska harmonogramu poboru próbek wody z kąpieliska z wymaganą częstotliwością;
- podjęciu działań w celu przeprowadzania przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpeli badania jakości wody w tych miejscach;
- wyegzekwowaniu od organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpeli przekazania wyników badań wody w tych miejscach;
- sporządzaniu bieżących ocen jakości wody w kąpielisku po przeprowadzeniu kolejnych badań;
- przeprowadzeniu kontroli sanitarnej w zakresie oceny kontroli wewnętrznej organizatora kąpieliska;
- rejestrowaniu korespondencji od organizatora kąpieliska, w tym zwłaszcza wyników badań wody oraz ustaleniu zasad dokumentowania otrzymanych informacji o wynikach badań wody z miejsc wykorzystywanych do kąpeli i zasad przekazywania tej informacji organizatorom tych miejsc;
- egzekwowaniu od organizatorów wszystkich obowiązków określonych w decyzjach o zamknięciu kąpieliska;
- dokonaniu sezonowej oceny jakości wody po zakończeniu sezonu kąpielowego, która zostanie przekazana organowi zarządzającemu gminy i organizatorowi kąpieliska;

Głównego Inspektora Sanitarnego m.in. o:

- przyjęciu systemu, który pozwoli na rzetelne sporządzanie informacji o liczbie kąpielisk oraz jakości wody w kąpieliskach poprzez wyeliminowanie błędów obsługi arkusza kalkulacyjnego;
- podjęciu działań zmierzających do poszerzenia zakresu informacji dostępnych w internetowym Serwisie kąpieliskowym;
- prowadzeniu zamówień publicznych zgodnie z procedurami wewnętrznymi;
- dołożeniu starań w celu pełnego wdrożenia zaleceń Komisji Europejskiej w zakresie zarządzania jakością wody w kąpieliskach;
- sporządzaniu zaleceń i wytycznych dla stacji sanitarno-epidemiologicznych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

5.1. Stan prawny dotyczący kontrolowanej działalności

Problematykę organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli w okresie objętym kontrolą regulowała ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne³ (zwana dalej „upw”) oraz Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160 EWG²⁵ (zwana dalej Dyrektywą). Dyrektywa ta została wdrożona do polskiego porządku prawnego ustawą z dnia 4 marca 2010 r o zmianie ustawy – Prawo wodne⁹. Ustawa wprowadziła do porządku prawnego nowe definicje, m.in.: kąpieliska, organizatora i profilu wody w kąpielisku, a także system zarządzania jakością wody w kąpielisku, który ma na celu poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się, w tym element przewidywania zagrożeń. Warunki bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się lub uprawiających sport lub rekreację uregulowane zostały w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych⁶.

Zgodnie z brzmieniem art. 3 Dyrektywy państwa członkowskie obowiązane są corocznie wyznaczyć kąpieliska oraz długość sezonu kąpielowego. Podmiotem odpowiedzialnym za coroczne wyznaczenie kąpielisk jest samorząd gminy, jako ten, który winien dbać o potrzeby mieszkańców związane także ze sportem i rekreacją.

Tworzenie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli

Zgodnie z art. 34a upw rada gminy określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 maja wykaz kąpielisk na terenie gminy lub na polskich obszarach morskich przyległych do danej gminy. Natomiast organizator kąpieliska jest obowiązany do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego sezon kąpielowy, w którym kąpielisko ma być otwarte, przekazać wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta wniosek o umieszczenie w wykazie kąpielisk. Jeżeli przekazany wniosek jest niepełny wójt, burmistrz lub prezydent miasta wzywa do jej uzupełnienia w terminie 7 dni.

Następnie wójt, burmistrz lub prezydent miasta przygotowuje projekt uchwały, obejmujący wykaz planowanych kąpielisk, sporządzony po rozpatrzeniu wniosków, o których mowa powyżej oraz wydzielonych fragmentów wód powierzchniowych, na których planuje utworzyć kąpieliska, dla których będzie organizatorem.

Podaje do publicznej wiadomości projekt uchwały, o której mowa, w sposób zwyczajowo przyjęty, określając formę, miejsce i termin składania uwag oraz propozycji zmian do tego projektu uchwały, nie krótszy niż 21 dni od dnia ogłoszenia.

W przypadku zgłoszenia uwag oraz propozycji do uchwały rozpatruje je w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia upływu terminu ich składania.

Projekt uchwały, wraz z wnioskami, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, najpóźniej do dnia 15 kwietnia, przekazuje do zaopiniowania właściwym: dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, a w przypadku kąpielisk położonych na polskich obszarach morskich, również właściwemu terytorialnie dyrektorowi urzędu morskiego. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, wojewódzki inspektor ochrony środowiska, państwowy powiatowy inspektor sanitarny i dyrektor urzędu morskiego, w terminie 14 dni, wydają opinie do przekazanego projektu. Brak opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego projektu.

Zgodnie z art. 34b upw, wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi i aktualizuje ewidencję kąpielisk.

Organizator kąpieliska jest obowiązany niezwłocznie zgłosić zmianę danych zawartych w ewidencji kąpielisk.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przechowuje dokumentację stanowiącą podstawę wpisu do ewidencji kąpielisk przez okres pięciu lat od dnia dokonania danego wpisu.

Prowadzenie ewidencji kąpielisk jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta wpisuje kąpieliska lub aktualizuje wpis do ewidencji kąpielisk w terminie 14 dni od dnia podjęcia uchwały, o której mowa w art. 34a ust. 1 upw.

Szczegółowy zakres danych i informacji objętych ewidencją kąpielisk oraz wzór ewidencji kąpielisk określa załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli⁴ (zwanego dalej „rozp. ewk”).

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany do nieodpłatnego przekazywania informacji zawartych w ewidencji kąpielisk na wniosek właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami.

Organizator kąpieliska jest obowiązany zgodnie z brzmieniem § 3 rozporządzenia o sposobie oznakowania, oznakować kąpielisko przy użyciu tablicy informacyjnej widocznej, czytelnej, umieszczonej w łatwo dostępnym miejscu, w bliskim sąsiedztwie tego kąpieliska.

Prowadzenie nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli

Organizator kąpieliska zobowiązany jest do wykonania badań jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej.

Jakość wody w kąpielisku jak i miejscu wykorzystywanym do kąpeli powinna odpowiadać wymaganiom określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 50 ust. 3 upw, tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli.

Organizator miejsca wykorzystywanego do kąpeli obowiązany jest wykonać badanie jakości wody nie wcześniej niż 14 dni przed dniem rozpoczęcia jego funkcjonowania oraz przynajmniej raz w trakcie jego funkcjonowania, a także każdorazowo w przypadku wzrokowego stwierdzenia zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i mogących stanowić zagrożenie zdrowotne dla kąpiących się tam osób. (art. 34d ust. 1 upw).

Organizator obowiązany jest również oznakować miejsce wykorzystywane do kąpeli. (art. 34d ust. 2 upw).

Wyniki badań oraz informacje o wystąpieniu zmian, które mogą wpłynąć na pogorszenie jakości wody, organizator miejsca wykorzystywanego do kąpeli niezwłocznie przekazuje właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu. (art. 34d ust. 3 upw).

Na podstawie wyników badania wody państwowy powiatowy inspektor sanitarny dokonuje bieżącej oceny jakości wody, czy spełnia ona wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie art. 50 ust. 3 upw (art. 34d ust. 5 upw).

W przypadku, gdy wyniki badań wykonanych przez organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpielii mogą wskazywać na to, że woda w miejscu wykorzystywanym do kąpielii nie spełnia wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 50 ust. 3 upw, właściwy państwowy powiatowy inspektor sanitarny przeprowadza kontrolę urzędową, o której mowa w art. 163 ust. 2 upw (art. 34d ust. 6 upw).

Państwowy powiatowy inspektor sanitarny jest obowiązany do nieodpłatnego, niezwłocznego przekazywania wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji dotyczących oceny jakości wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii, klasyfikacji wody w kąpielisku oraz zakazu kąpielii. Informacje, o których mowa w zdaniu pierwszym, wójt, burmistrz, prezydent miasta niezwłocznie zamieszcza w ewidencji kąpielisk. (art. 34e Prawa wodnego)

Po podjęciu uchwały, o której mowa w art. 34a ust. 1 upw, wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedstawia właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu informację o liczbie kąpielisk i podaje przyczynę zmian w liczbie kąpielisk w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego. Do informacji dołącza się wykaz kąpielisk (art. 34f upw).

Główny Inspektor Sanitarny przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego przedstawia Komisji Europejskiej informację o liczbie kąpielisk i podaje przyczynę zmian w liczbie kąpielisk w porównaniu do poprzedniego sezonu kąpielowego. Do informacji dołącza się wykaz kąpielisk. (art. 34f ust. 2 upw).

Kąpielisko może funkcjonować, jeżeli jakość wody w nim została sklasyfikowana co najmniej jako dostateczna, zgodnie z art. 163 ust. 1 pkt 2 upw.

Jeżeli jakość wody w kąpielisku została zakwalifikowana jako niedostateczna, zgodnie z art. 163 ust. 1 pkt 2 upw, kąpielisko może funkcjonować pod warunkiem podjęcia działań mających na celu:

- 1) ochronę zdrowia ludzkiego i poprawę jakości wody, w tym wprowadzenia zakazu kąpielii w danym sezonie kąpielowym albo tymczasowego zakazu kąpielii;
- 2) ustalenie przyczyn nieosiągnięcia dostatecznej klasyfikacji jakości wody w kąpielisku;
- 3) zapobieżenie, zmniejszenie lub wyeliminowanie przyczyn zanieczyszczenia;
- 4) przekazanie społeczeństwu informacji dotyczącej jakości wody w kąpielisku w sposób niebudzący wątpliwości co do stwierdzonych zagrożeń.

W przypadku zaprzestania prowadzenia przez organizatora kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpielii tracą one swój status, a organizator jest obowiązany usunąć oznakowanie tych miejsc.

Profil wody w kąpielisku

Organizator kąpieliska obowiązany jest sporządzić profil wody w kąpielisku. Sposób sporządzania profilu zawiera rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku²⁶ (zwane dalej „rozp. pwk”).

Rozporządzenie to określa także szczegółowy zakres informacji zawartych w profilu wody w kąpielisku i sposób ich przedstawiania oraz sposób i tryb dokonywania aktualizacji profilu wody w kąpielisku.

²⁶ Dz.U. Nr 36, poz. 191.

Zgodnie z brzmieniem § 2 ust. 1 powyższego rozporządzenia, organizator kąpieliska sporządza profil wody w kąpielisku na podstawie danych uzyskanych w szczególności od: organów Inspekcji Ochrony Środowiska; organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej; dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej; dyrektorów urzędów morskich.

Na wniosek organizatora kąpieliska powyższe organy w zakresie swojej właściwości mają obowiązek udostępniania informacji, które mogą być wykorzystane przy sporządzaniu przez organizatora kąpieliska profilu wody w kąpielisku.

Profil wody w kąpielisku może obejmować pojedyncze kąpielisko lub większą liczbę sąsiadujących kąpielisk.

Sporządzenie profilu wody w kąpielisku dla większej liczby sąsiadujących kąpielisk jest możliwe, jeśli uzyskały one takie same oceny za poprzednie cztery lata oraz posiadają profile wody w kąpielisku, z których wszystkie wskazują na wspólne czynniki ryzyka lub ich brak.

Szczegółowe informacje zawarte w profilu wody w kąpielisku przedstawia się w postaci tabelarycznej w formie wydruku oraz w wersji elektronicznej w postaci pliku doc. lub pdf, a także w formie map w skali od 1:500 do 1:10 000 w postaci wydruku lub map w wersji elektronicznej, sporządzanych w postaci warstw Systemu Informacji Geograficznej (Geographic Information System – GIS), przedstawiających położenie kąpieliska lub grupy kąpielisk, zasięg kąpieliska lub grupy kąpielisk oraz inne informacje²⁷.

Na mapach, przedstawia się również cechy fizyczne, geograficzne i hydrologiczne wód powierzchniowych znajdujących się w zlewni kąpieliska, które mogłyby być źródłem zanieczyszczeń. Wzór tabeli jest określony w załączniku do rozp. pwk.

Informacje inne niż określone we wzorze tabeli, mogą być dołączone do profilu wody w kąpielisku w formie załączników.

Profil wody podlega aktualizacji. Stosownie do § 4 ust. 1 rozp. pwk, aktualizację profilu wody w kąpielisku sporządza organizator kąpieliska przed rozpoczęciem następnego sezonu kąpielowego, na podstawie danych uzyskanych w szczególności od organów, o których mowa w § 2 ust. 1 rozp. pwk. Aktualizacji podlegają profile wody w kąpielisku sporządzone dla kąpielisk, w których jakość wody została sklasyfikowana jako „dobra”, „dostateczna” albo „niedostateczna”, jeżeli nastąpiły zmiany informacji, o których mowa w § 3 ust. 1 rozp. pwk.

Aktualizacja dokonywana jest z następującą częstotliwością:

- 1) co najmniej raz na 4 lata w przypadku kąpielisk, w których wody zostały zaklasyfikowane jako „dobre”;
- 2) co najmniej raz na 3 lata w przypadku kąpielisk, w których wody zostały zaklasyfikowane jako „dostateczne”;
- 3) co najmniej raz na 2 lata w przypadku kąpielisk, w których wody zostały zaklasyfikowane jako „niedostateczne”.

²⁷ Informacje o cechach fizycznych, geograficznych i hydrologicznych wody w kąpielisku oraz innych wód powierzchniowych znajdujących się w zlewni kąpieliska, które mogłyby być źródłem zanieczyszczeń; identyfikacji oraz ocenie przyczyn zanieczyszczeń, które mogłyby mieć wpływ na wodę w kąpielisku oraz wywierać niekorzystny wpływ na stan zdrowia kąpiących się, a w przypadku istnienia ryzyka krótkotrwałych zanieczyszczeń, również o: a) przewidywanym charakterze, częstotliwości oraz czasie trwania spodziewanego krótkotrwałego zanieczyszczenia, b) szczegółach wszelkich pozostałych przyczyn zanieczyszczeń, łącznie z podjętymi środkami zarządzania oraz harmonogramem eliminacji tych przyczyn, c) środkach zarządzania podjętych w przypadkach występowania zanieczyszczenia krótkotrwałego, wraz z określeniem podmiotów odpowiedzialnych za podjęcie takich działań i szczegółów dotyczących kontaktu z nimi.

Profile wody w kąpielisku sporządzone dla kąpielisk, w których woda została sklasyfikowana jako „doskonała”, podlegają aktualizacji w przypadku zmiany informacji, o których mowa w § 3 ust. 1 rozp. pwk, wyłącznie wówczas, gdy klasyfikacja zostanie zmieniona na „dobrą”, „dostateczną” albo „niedostateczną”.

Natomiast w przypadku przeprowadzenia istotnych prac budowlanych lub istotnych zmian w infrastrukturze kąpieliska lub w jego sąsiedztwie, profil wody w kąpielisku powinien być aktualizowany przed rozpoczęciem następnego sezonu kąpielowego, niezależnie od wyników klasyfikacji wód w tym kąpielisku.

Zapewnienie bezpieczeństwa osób kąpiących się

Warunki bezpieczeństwa na obszarach wodnych reguluje ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych⁶ (zwana dalej „ubp”).

Zgodnie z brzmieniem art. 4 ubp, zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych polega w szczególności na:

- 1) dokonaniu, we współpracy z policją i działającymi na danym terenie podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1 ubp, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- 2) oznakowaniu i zabezpieczeniu terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- 3) prowadzeniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
 - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych;
 - b) objęciu nadzorem, we współpracy z policją i podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1 ubp, miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpiei;
 - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- 4) informowaniu i ostrzeganiu o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;
- 5) zapewnieniu warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Osoby odpowiadające za zapewnienie bezpieczeństwa to:

- 1) na terenie parku narodowego lub krajobrazowego – dyrektor parku;
- 2) na terenie, na którym prowadzona jest działalność w zakresie sportu lub rekreacji – osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność w tym zakresie;
- 3) na pozostałym obszarze – właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) – zwani dalej „zarządzającym obszarem wodnym”. Zadania, wykonywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), należą do zadań własnych gminy.

Stosownie do art. 5 ust. 1 ubp, zarządzający wyznaczonym obszarem wodnym umieszcza, w ogólnie dostępnym miejscu, informacje dotyczące:

- 1) zasad korzystania z wyznaczonego obszaru wodnego,
- 2) ograniczeń w korzystaniu z wyznaczonego obszaru wodnego,
- 3) sposobu powiadamiania o wypadkach wraz z numerami alarmowymi.

Ponadto do obowiązków zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym należy:

- 1) w przypadku kąpieliska, pływalni oraz innych obiektów dysponujących nieckami basenowymi o łącznej powierzchni powyżej 100 m² i głębokości ponad 0,4 m w najgłębszym miejscu lub głębokości powyżej 1,2 m:
 - a) wytyczanie strefy dla umiejących i nieumiejących pływać,
 - b) wydzielanie brodzika dla dzieci;
- 2) zapewnienie stałej kontroli wyznaczonego obszaru wodnego przez ratowników wodnych;
- 3) utworzenie stanowiska do obserwacji wyznaczonego obszaru wodnego;
- 4) wyposażenie w sprzęt ratunkowy i pomocniczy oraz urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze (wzrokowe i słuchowe);
- 5) oczyszczanie powierzchni dna obszaru przeznaczanego do pływania lub kąpieli z wszelkich przedmiotów mogących spowodować skaleczenie lub inny wypadek;
- 6) upowszechnianie zasad korzystania z wyznaczonego obszaru wodnego;
- 7) zapewnianie przekazywania informacji o dopuszczalności lub zakazie korzystania z wyznaczonego obszaru wodnego.

Sposób oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzory znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag został określony w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag²⁸ (zwanym dalej „rozp. ozow”).

Generalnie, realizacja obowiązków związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarach wodnych należy do zarządzającego obszarem wodnym. W szczególności do zarządzającego należy wykonywanie zadań określonych w art. 4 ust. 1 ubp. Zgodnie natomiast z brzmieniem art. 12 ust. 1 ubp, ratownictwo wodne może wykonywać Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR) oraz inne podmioty, jeżeli uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 tej ustawy, zgoda na wykonywanie ratownictwa wodnego udzielana jest w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek podmiotu ubiegającego się o jej udzielenie, o ile podmiot ten spełnia warunki określone w ww. przepisie prawa. Nie należy zapominać, że zgodnie z brzmieniem przepisu przejściowego zawartego w art. 40 ubp, do dnia uzyskania zgody, o której mowa w art. 12 ust. 1 ubp, nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy, za podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego uznaje się podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego na podstawie przepisów dotychczasowych. Za przepisy dotychczasowe upoważniające WOPR do organizowania pomocy i ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach, należy uznać ustawę z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie²⁹, a także rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania

²⁸ Dz.U. z 2012 r., poz. 286.

²⁹ Dz.U. z 2014 r., poz. 715.

przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej³⁰.

Z kolei wymagania dotyczące wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych zostały określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne³¹. Sposób oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych i obowiązujące na nich znaki precyzuje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu nakazu oraz znaków informacyjnych i flag³².

Minimalne wymagania dotyczące liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego³³.

Zgodnie z brzmieniem art. 21 upw, organizowanie i finansowanie działań ratowniczych na wyznaczonym obszarze wodnym należy do zarządzającego tym obszarem.

Zarządzający wyznaczonym obszarem wodnym może zlecić, w drodze umowy, organizowanie, kierowanie i koordynowanie działań ratowniczych podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego.

Zadania, o których mowa, są dofinansowywane przez wojewodów w ramach dotacji celowych przyznawanych z części budżetu państwa, której są dysponentami.

Jednostki samorządu terytorialnego, na terenie których wykonywane jest ratownictwo wodne, mogą udzielać dotacji celowych podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego na realizację zadań z tego zakresu.

Nadzór nad ratownictwem wodnym sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych. (art. 23 ust. 1 ubp).

W ramach nadzoru, minister właściwy do spraw wewnętrznych ma prawo:

- 1) żądać od podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego udostępnienia dokumentów oraz udzielania pisemnych wyjaśnień dotyczących ich działalności związanej z wykonywaniem ratownictwa wodnego;
- 2) dokonywać kontroli podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego dotyczącej prawidłowości realizacji zadań, o których mowa w art. 13 i art. 14 ust. 1 ubp. Oceny kontrolowanej działalności dokonuje się pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

³⁰ Dz.U. Nr 193, poz. 1624. Uchylone z dniem 17 października 2012 r.

³¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 261.

³² Dz.U. z 2012 r., poz. 286.

³³ Dz.U. z 2012 r., poz. 108.

5.2. Liczba kąpielisk wyróżnionych Błękitną Flagą w wybranych państwach europejskich w 2014 r.

Lp.	Kraj	Liczba kąpielisk wyróżnionych Błękitną Flagą w 2014 r. ³⁴	Powierzchnia kraju ³⁵ (tys. km ²)	Liczba kąpielisk z Błękitną Flagą przypadająca na 10 tys. km ² powierzchni kraju	Długość morskiej linii brzegowej ³⁶ (tys. km)	Liczba kąpielisk z Błękitną Flagą przypadająca na 100 km morskiej linii brzegowej
1.	Belgia	12	30,5	3,9	0,06	20,0
2.	Chorwacja	97	56,5	17,2	5,8	1,7
3.	Dania	244	43,1	56,6	7,3	3,3
4.	Francja	363	551,5	6,6	4,7	7,7
5.	Grecja	360	132,0	27,3	13,7	2,6
6.	Hiszpania	561	504,8	11,1	6,8	8,3
7.	Holandia	58	41,5	14,0	0,8	7,3
8.	Irlandia	84	70,3	11,9	1,4	6,0
9.	Litwa	3	65,2	0,5	0,09	3,3
10.	Łotwa	12	64,6	1,9	0,5	2,4
11.	Niemcy	41	357,0	1,1	2,4	1,7
12.	Norwegia	12	323,9	0,4	25,1	0,05
13.	Polska	29	312,7	0,9	0,8	3,6
14.	Portugalia	291	92,4	31,5	2,7	10,8
15.	Słowenia	12	20,3	5,9	0,07	17,1
16.	Szwecja	6	450,0	0,1	3,2	0,2
17.	Wlk. Brytania	55	244,1	2,3	12,4	0,4
18.	Włochy	268	301,3	8,9	7,6	3,5

³⁴ Dane ze strony <http://www.blueflag.org>.

³⁵ Według Encyklopedii Popularnej PWN, wydanie trzydzieste trzecie. Warszawa, 2006.

³⁶ Dane internetowe.

5.3. Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrole

Lp.	Nazwa jednostki	Kierownik jednostki	Ocena	Jednostka organizacyjna NIK, która przeprowadziła kontrolę
1.	Główny Inspektorat Sanitarny	Marek Posobkiewicz – p.o. Głównego Inspektora Sanitarnego (od dnia 22 sierpnia 2012 r.) Przemysław Biliński (do dnia 22 sierpnia 2012 r.) – Główny Inspektor Sanitarny	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Departament Środowiska
2.	Urząd Miasta Płocka	Andrzej Nowakowski – Prezydent Miasta Płocka	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
3.	Urząd Gminy w Sieciechowie	Kazimierz Pochylski – Wójt Gminy Sieciechów	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
4.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Płocku	Romuald Ostrowski – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
5.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kozienicach	Krystyna Wilkowska – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
6.	Urząd Miasta Siemiatycze	Piotr Siniakowicz – Burmistrz Miasta Siemiatycze	Pozytywna	Delegatura NIK w Białymstoku
7.	Urząd Gminy Płaska	Wiesław Gołaszewski – Wójt Gminy Płaska	Negatywna	
8.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Siemiatyczach	Adela Halina Wrona – p.o. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Siemiatyczach	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
9.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Augustowie	Halina Bogdan – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Augustowie	Pozytywna mimo stwierdzonej nieprawidłowości	

Lp.	Nazwa jednostki	Kierownik jednostki	Ocena	Jednostka organizacyjna NIK, która przeprowadziła kontrolę
10.	Urząd Miasta Sopotu	Jacek Karnowski – Prezydent Miasta Sopotu	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Gdańsku
11.	Urząd Gminy Ustka	Anna Sobczuk-Jodłowska – Wójt Gminy Ustka	Pozytywna	
12.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sopocie	Anna Kapuścińska – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sopocie	Pozytywna	
13.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Słupsku	Włodzimierz Sławny – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna	
14.	Urząd Miejski w Węgorzewie	Krzysztof Piwowarczyk – Burmistrz Miasta Węgorzewa	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Olsztynie
15.	Urząd Gminy Miłki	Stanisław Wąsiakowski – Wójt Gminy Miłki	Negatywna	
16.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Węgorzewie	Anna Maroszyk – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
17.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Giżycku	Joanna Stabińska – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna mimo stwierdzonej nieprawidłowości	
18.	Urząd Gminy Ostrów	Piotr Cielec – Wójt Gminy Ostrów	Pozytywna	Delegatura NIK w Rzeszowie
19.	Urząd Miasta Tarnobrzeg	Norbert Mastalerz – Prezydent Miasta Tarnobrzeg	Pozytywna	
20.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ropczycach	Wacław Tobiasz – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna	
21.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tarnobrzegu	Małgorzata Korczyńska – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	Pozytywna	

Lp.	Nazwa jednostki	Kierownik jednostki	Ocena	Jednostka organizacyjna NIK, która przeprowadziła kontrolę
22.	Urząd Gminy Mielno	Olga Roszak-Pezala – Wójt Gminy Mielno	Pozytywna	Delegatura NIK w Szczecinie
23.	Urząd Miasta i Gminy Czaplinek	Adam Kośmider – Burmistrz Czaplinka	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
24.	Powiatowa Stacja Sanitarno- -Epidemiologiczna w Koszalinie	Ewa Betlewicz-Dawdziuk, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Koszalinie i jednocześnie Dyrektor PSSE od dnia 11 kwietnia 2007 r. do 10 kwietnia 2012 r. Od 11 kwietnia 2012 r. pełniąca obowiązki Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koszalinie	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
25.	Powiatowa Stacja Sanitarno- -Epidemiologiczna w Drawsku Pomorskim	Przemysław Szymczak, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Drawsku Pomorskim i jednocześnie Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno- -Epidemiologicznej w Drawsku Pomorskim od 1 stycznia 2003 r.	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	

5.4. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG (Dz.U. L.64 z 4.03.2006, s. 37).
2. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 4 marca 2010 r o zmianie ustawy – Prawo wodne (Dz.U. Nr 44, poz. 253).
4. Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2013 r., poz. 757 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. Nr 208, poz. 1240 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. z 2014 r., poz. 715).
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 907 z późn. zm.).
9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli (Dz.U. Nr 91, poz. 527).
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. Nr 86, poz. 478).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku (Dz.U. Nr 36, poz. 191).
12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne (Dz.U. z 2012 r., poz. 261).
13. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag (Dz.U. z 2012 r., poz. 286).
14. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej (Dz.U. Nr 193, poz. 1624. Uchylone z dniem 17 października 2012 r.).
15. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego (Dz.U. z 2012 r., poz. 108).

5.5. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Środowiska
8. Minister Zdrowia
9. Minister Administracji i Cyfryzacji
10. Minister Spraw Wewnętrznych
11. Minister Sprawiedliwości
12. Prokurator Generalny
13. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
14. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
15. Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
16. Sejmowa Komisja Zdrowia
17. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
18. Sejmowa Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
19. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
20. Senacka Komisja Środowiska
21. Senacka Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
22. Główny Inspektor Sanitarny
23. Wójtowie, Burmistrzowie oraz Prezydenci Miast – drogą elektroniczną

Minister Zdrowia

Warszawa, 30 MAR. 2015

DNM.073.14.2015.4.KCZ

Pan
Wojciech Kutyla
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa

Szanowny Panie Wzrocie

W nawiązaniu do przeprowadzonej kontroli **organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli** oraz Informacji o wynikach kontroli z dnia 13 marca 2015 r. o znaku: KSR-4101-002-00/2014 P/14/056, uprzejmie przedkładam przekazane przez Główny Inspektorat Sanitarny stanowisko do ww. dokumentu.

Na wstępie należy podkreślić, iż Najwyższa Izba Kontroli w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 28 lipca 2014 r. o numerze i tytule kontroli *P/14/056 – Organizacja i utrzymanie kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli*, przeprowadzonej w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, oceniła pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Głównego Inspektoratu Sanitarnego w zbadanym zakresie. Wskazać należy, iż powyższa ocena uwzględnia również uwagi, które zostały opisane w ww. Informacji, a dotyczące konieczności modyfikacji i usprawnienia Serwisu kąpieliskowego, niezrealizowania zalecenia dotyczącego zamieszczenia na stronie

internetowej Serwisu hiperłączy umożliwiających powszechny dostęp do profilu wody w kąpielisku, a także nie poinformowania państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych o przyjęciu przez Komisję Europejską praktyki pobierania pierwszej próbki wody do badania na 10 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego. Jednocześnie zauważyć należy, iż po zapoznaniu się z wnioskami pokontrolnymi, Główny Inspektor Sanitarny podjął stosowne działania mające na celu wyeliminowanie zaistniałych uchybień. Powyższa informacja została przekazana Najwyższej Izbie Kontroli pismem z dnia 7 sierpnia 2014 r., znak: GIS-BW-43231-27/DBW/14/7.

Odnosząc się natomiast do ustaleń z przeprowadzonych kontroli, opisanych w przedmiotowej Informacji, których celem była ocena wypełniania przez organy administracji publicznej wymagań przepisów prawa dotyczących organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli, należy podkreślić, iż ogólna ocena kontrolowanej działalności obejmuje dyspozycje organów różnych szczebli. W większości, uwagi odnoszą się do funkcjonowania gmin oraz organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Należy wskazać, iż aktywność organów samorządowych, jak również organizatorów kąpielisk jest niezależna od Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zamieszczenie w „Wytycznych do wypełniania harmonogramu pobierania próbek wody w kąpieliskach – sezon kąpielowy 2012. Poradnik do stosowania przez państwowych wojewódzkich, powiatowych i granicznych Inspektorów Sanitarnych” informacji niezgodnych z przepisami prawa (str. 9, drugi akapit od góry oraz str. 11-12 Informacji, pkt 2.2.6.):

Uprzejmie informuję, iż przypadek formułowania dla państwowych inspektorów sanitarnych wytycznych do oceny jakości wody w kąpieliskach niezgodnych z wymogami wynikającymi z przepisów prawa miał miejsce w wytycznych dla organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2012 r. wyłącznie w zakresie możliwości przyjęcia jednego reprezentatywnego punktu kontrolnego do dokonania oceny i klasyfikacji jakości wody w kąpielisku oraz liczby koniecznych do pobrania próbek wody w kąpielisku. Kolejne zalecenia i wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego dla stacji sanitarno-epidemiologicznych były sporządzane zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa.

Niemniej jednak ważnym dla sprawy jest fakt, iż informacje zawarte w ww. *Wytycznych* nie miały charakteru osłabienia prowadzonego nadzoru nad jakością wody w kąpielisku, tylko usprawnienie i ujednoczenie postępowania w zakresie prowadzenia

monitoringu jakości wody w kąpieliskach, przyjętego w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 3 ust. 3, załączniki: III ust. 1 pkt f, IV i V ust. 1 *dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, symbol w celu informowania ludności o klasyfikacji wody w kąpielisku i zakazie kąpieli lub zaleceniu niekąpania się* (Dz. Urz. UE L 143 z 31.05.2011, str. 38) oraz dokumentem przygotowanym na zlecenie Komisji Europejskiej dotyczącym wytycznych i zaleceń do prowadzenia monitoringu i oceny jakości wody w kąpieliskach zgodnie z dyrektywą 2006/7/WE, jak również w nawiązaniu do przekazywanych przez przedstawicieli Komisji Europejskiej informacji na spotkaniu Grupy roboczej dotyczącej ww. dyrektywy począwszy już od 2012 r., należy wyznaczyć jedno miejsce pobierania próbek bez względu na długość plaży przy kąpielisku.

Punkt, z którego pobierana jest próbka musi stanowić miejsce, w którym (a) spodziewanych jest najwięcej kąpiących się, lub (b) spodziewane jest największe ryzyko zanieczyszczenia, zgodnie z profilem wody w kąpielisku. Profil wody w kąpielisku powinien zawierać informacje dotyczące źródeł zanieczyszczenia i jego wpływu na jakość wody w powszechnych warunkach środowiskowych. Ponadto, załącznik V określa, że „tam gdzie to możliwe, próbki powinny być pobierane 30 centymetrów pod powierzchnią wody oraz w wodzie o głębokości co najmniej 1 metra”, tak więc wytyczne te muszą zostać uwzględnione przy wyborze lokalizacji punktu kontroli.

Ponadto, na każdym kąpielisku należy wybrać tylko jedno miejsce, w którym pobierana będzie próbka w celu dokonania klasyfikacji. Wybranie konkretnego miejsca jest wiążące przez cały sezon kąpielowy. Możliwe jest pobieranie próbek w innych miejscach i przy innych okazjach, jednak danych z tych próbek nie można przedstawiać w celu sklasyfikowania wody w kąpielisku, ponieważ nie spełniają one kryteriów określonych w ww. dyrektywie.

Jednocześnie zgodnie z przywołanymi powyżej źródłami informacji o interpretacji dyrektywy 2006/7/WE, należy wyznaczyć jedno miejsce pobierania próbek bez względu na długość plaży kąpieliska, pod warunkiem, że oddaje ono w sposób reprezentatywny jakość całej wody w kąpielisku i duża liczba kąpiących się jest rozłożona równomiernie na całej długości plaży przy kąpielisku. Gdy duża liczba kąpiących się nie jest rozłożona równomiernie na całej długości plaży lub woda

w kąpielisku nie spełnia wymogów związanych z jednolitą jakością wody wymagana dla zgrupowanych kąpielisk, należy dokonać podziału na poszczególne kąpieliska.

Biorąc powyższe pod uwagę należy poinformować, iż Główny Inspektorat Sanitarny w lutym 2013 r. rozpoczął prace legislacyjne mające na celu m.in. wprowadzenie obowiązku pobierania próbki wody do badań wyłącznie z jednego miejsca mając na uwadze konieczność wypełnienia celów dyrektywy. Jednocześnie uprzejmie informuję, iż projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiei, wprowadzający ww. zmianę jest obecnie na etapie przekazania projektu po konsultacjach publicznych na Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia jego ogłoszenia.

Niepełna informacja o liczbie i terminach badań zaplanowanych i wykonanych dla oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpiei (str. 12 Informacji, pkt 2.2.7.):

Przepisy prawne nie regulują kwestii związanych z obowiązkiem przekazywania przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpiei, informacji o wynikach badań wody do powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych.

Mimo nielicznych przypadków braku posiadania pełnej informacji o liczbie i terminach zaplanowanych i wykonanych badań dla oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpiei, należy zauważyć, iż skala w tym przypadku wynosi cztery wykazane uchybienia w stosunku do wskazanych kąpielisk. Nie powinno się zatem generalizować i odnosić tych niedociągnięć do sytuacji wszystkich kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiei w Polsce.

Niewywiązywanie się w pełni z obowiązku niezwłocznego przekazywania przez organizatorów kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpiei wyników badań właściwym ppis (str. 12 Informacji, pkt 2.2.7.; str. 12 Informacji, pkt 2.2.8.; str. 14 Informacji, pkt 2.2.12.):

Biorąc pod uwagę zidentyfikowany przez Główny Inspektorat Sanitarny problem terminowości przekazywania wyników badań jakości wody, w ramach procedowanego projektu ustawy – Prawo wodne, przekazano uwagę dotyczącą konieczności wprowadzenia do przepisów karnych ww. ustawy normy dotyczącej podlegania karze grzywny przez podmioty, które nie wykonują badań jakości wody w kąpielisku lub nie

przekazują niezwłocznie powiatowemu inspektorowi sanitarnemu wyników badań wody w kąpielisku.

Utrudnienia w korzystaniu z Serwisu kąpieliskowego związane z brakiem posiadania wyszukiwarki kąpielisk (str. 14 Informacji, pkt 2.2.12. oraz str. 39 Informacji, 5 myślnik od góry):

Serwis kąpieliskowy jest internetowym serwisem informacyjnym, w którym są zawarte dane zgodnie art. 163c ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145, z późn. zm.). Należy podkreślić, że ustawodawca nie precyzuje sposobu i formy przedstawiania społeczeństwu danych zawartych w Serwisie kąpieliskowym. Jednocześnie, należy zaznaczyć, iż Główny Inspektorat Sanitarny nie spotkał się z nieprzychylnymi opiniami osób korzystających z Serwisu kąpieliskowego, co do przyjętej aktualnie formy i sposobu przekazywania danych.

Odnosząc się natomiast do przedstawionych zarzutów w zakresie trudności w wyszukiwaniu kąpielisk na mapie Polski w internetowym Serwisie kąpieliskowym, należy zauważyć, iż do Głównego Inspektoratu Sanitarnego nie wpłynęło jakiegokolwiek pismo o wyżej poruszonym problemie. Z telefonicznych informacji uzyskiwanych zarówno od osób korzystających z Serwisu kąpieliskowego, jak również w ramach współpracy z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej informuję, iż na temat Serwisu były kierowane wyłącznie pozytywne opinie.

Jednakże mając na uwadze postęp w zakresie internetowych systemów przekazywania informacji oraz pojawiającą się coraz większą ilość narzędzi mogących usprawnić obsługę takich stron, Główny Inspektorat Sanitarny widząc potrzebę rozwoju Serwisu kąpieliskowego podjął działania dotyczące jego modyfikacji. W najbliższym sezonie kąpielowym planowane jest uruchomienie wyszukiwarki kąpielisk, o której mowa w Informacji.

Niepełne objaśnienia znaczenia stosowania znaków graficznych w Serwisie kąpieliskowym (str. 14 Informacji, pkt 2.2.12. oraz str. 39 Informacji, 6 myślnik od góry):

Na wstępie należy zauważyć, iż na stronie Serwisu kąpieliskowego znajduje się okno – *Wykaz użytych oznaczeń w Serwisie kąpieliskowym* – z wyjaśnieniem stosowanych w Serwisie kąpieliskowym ikon z zakresu oceny jakości wody do kąpeli, infrastruktury kąpielisk i innych udogodnień. Przedstawiona przez Najwyższą Izbę Kontroli uwaga dotyczyła wyłącznie jednego znaku graficznego, tj. koła ratunkowego. Symbol koła

ratunkowego umieszczony przy kąpieliskach, dla których sezon jeszcze się nie rozpoczął stanowi wyłącznie szatę graficzną i element grafiki systemu, nie jest natomiast znakiem graficznym o specjalnym znaczeniu. Ponadto, przepisy nie wskazują na konieczność uwzględnienia w Serwisie kąpieliskowym konkretnych ikon i ich znaczenia. Dotychczas do Głównego Inspektoratu Sanitarnego nie wpłynęły uwagi związane z dezorientacją wynikającą z zastosowanych oznaczeń, czy też zastrzeżenia do czytelności strony w związku z rozbudowaną szatą graficzną.

Braku zamieszczania w Serwisie kąpieliskowym linków i/lub informacji o profilach wody w kąpieliskach (str. 14 Informacji, pkt 2.2.12. oraz str. 39 Informacji, 4 i 7 myślnik od góry):

W wyniku otrzymanych w trybie roboczym zgłoszeń wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych o utrudnieniach w uzyskaniu od organizatorów kąpielisk informacji odnośnie profili lub hiperłączy do profili celem ich pozyskania i zamieszczenia danych w Serwisie kąpieliskowym, Główny Inspektorat Sanitarny przedstawił w procedowanym w chwili obecnej przez Ministerstwo Środowiska projekcie ustawy Prawo wodne propozycję wprowadzenia do kontroli wewnętrznej organizatora kąpieliska następującego obowiązku:

„Art. 312 ust. 4. W ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej organizator kąpieliska:

9) nieodpłatnie przekazuje do Głównego Inspektoratu Sanitarnego profil wody w kąpielisku w formie papierowej lub elektronicznej za pośrednictwem internetowego serwisu kąpieliskowego, o którym mowa w art. 315 ust. 3, przed otwarciem sezonu kąpielowego.”

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż niniejsza uwaga została przyjęta przez Ministerstwo Środowiska w projekcie ustawy Prawo wodne.

Nierzetelnie opracowane informacje o liczbie kąpielisk, przekazywane Komisji Europejskiej w latach 2012-2014 (str. 40 Informacji, pkt 3.2.4. Sprawozdania Głównego Inspektora Sanitarnego, 4 akapit od góry):

Odnosząc się do wniosku dotyczącego błędnego przyporządkowania części danych do komórek sprawozdawanej kolumny w wykazie kąpielisk w 2012 r., nieuzupełnienia informacji o braku danych – „na” – w przypadku 12 komórek oraz braku ujednoczenia języka sprawozdawanych danych, uprzejmie informuję, iż sformułowany przez Najwyższą Izbę Kontroli zarzut nie wpływa w żaden sposób na treść danych przekazywanych Komisji Europejskiej i na ocenę roczną jakości wody w kąpieliskach

w Polsce. Trudno jest się tym samym zgodzić, iż ww. błędy wynikające z pomyłek w pracy w środowisku MS Excel, wpłynęły na nierzetelność przekazywanych przez Główny Inspektorat Sanitarny danych do Komisji Europejskiej.

Główny Inspektorat Sanitarny przekazuje informacje Komisji Europejskiej zgodnie z art. 34f ust. 2 oraz art. 163c ust. 2 ustawy Prawo wodne. Należy zaznaczyć, iż Komisja Europejska nie zgłaszała do przekazywanych przez Polskę wykazów kąpielisk za lata 2012-2014 i raportów o jakości wody w kąpieliskach za lata 2012-2013 żadnych zastrzeżeń, mimo nielicznych niedopatrzeń, które jako pomyłki redaktorskie i pisarskie nie powinny być traktowane, jako nierzetelne sporządzanie informacji.

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż w następstwie przeprowadzonej w Głównym Inspektoracie Sanitarnym narady wewnętrznej, przyjęto system pracy, który w przyszłości pozwoli na wyeliminowanie ewentualnych błędów wynikających z pracy w środowisku MS Excel.

Niezamieszczanie w *Wytycznych do raportu do Komisji Europejskiej w zakresie jakości wody w kąpieliskach zgodnie z Dyrektywą 2006/7/WE na sezon kąpielowy 2012 i 2013 r. informacji o przyjęciu przez Komisję Europejską praktyki pobierania pierwszej próbki do wody badania w kąpielisku na 10 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego (str. 40 Informacji, pkt 3.2.4. Sprawozdania Głównego Inspektora Sanitarnego, 2 myślnik od góry):*

Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/WE (Dz. U. L 64 z 4.3.2006) została transponowana do przepisów polskich ustawą z dnia 4 marca 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne (Dz. U. Nr 44, poz. 253) oraz trzema aktami wykonawczymi do przedmiotowej ustawy. Mając na uwadze zapisy ww. dyrektywy należy zauważyć, iż nie wskazują konieczności pobierania próbek wody w kąpielisku w terminie 10 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego. Przepisy dyrektywy dotyczące pobrania próbki przedsezonowej zawarte w art. 3.4, art. 3.6, załączniku nr IV pkt 1 i 3 wskazują jedynie, iż należy pobrać jedną próbkę krótko przed rozpoczęciem każdego sezonu kąpielowego.

W praktyce większość państw członkowskich uznała, że „krótko przed” oznacza okres około dwóch tygodni, mimo że publikowane wcześniej dokumenty przez Europejską Agencję Środowiska (dalej „EEA”) działającą we współpracy z The European Topic Centre on Inland, Coastal and Marine waters (ETC/ICM) sugerowały 10 dni. W tym

miejscu należy wyraźnie zaznaczyć, iż to nie Komisja Europejska ustaliła termin 10 dni pobrania próbki przed sezonem, ale EEA, której zadaniem jest dostarczanie rzetelnych i obiektywnych informacji dotyczących ochrony środowiska i która jest głównym źródłem informacji dla podmiotów związanych z opracowywaniem, przyjmowaniem, wdrażaniem i ocenianiem polityki ochrony środowiska oraz dla opinii publicznej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumencie *WISE – Bathing Water Quality Reporting under Directive 2006/7/EC* dotyczącymi praktyki pobierania pierwszej próbki wody do badań w kąpielisku na 10 dni przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, Główny Inspektorat Sanitarny przedstawił propozycję, w procedowanym w chwili obecnej przez Ministerstwo Środowiska projekcie ustawy Prawo wodne, wprowadzenia obowiązku pobierania próbek wody zarówno w kąpielisku, jak i miejscu wykorzystywanym do kąpieli w terminie na minimum 10 dni przed dniem rozpoczęcia funkcjonowania obiektu

Poniższa propozycja przepisu została przyjęta przez Ministerstwo Środowiska w projekcie ustawy – Prawo wodne:

„1. Harmonogram pobrania próbek, z jednego wytypowanego punktu, uwzględnia terminy pobierania i analizy 1 próbki pobranej nie wcześniej niż 10 dni przed sezonem kąpielowym oraz nie mniej niż trzech próbek w sezonie kąpielowym, w okresie funkcjonowania kąpieliska, tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca.

2. W przypadku kąpieliska w którym sezon kąpielowy nie przekracza ośmiu tygodni harmonogram pobrania próbek, z jednego wytypowanego punktu, uwzględnia terminy pobierania i analizy 1 próbki pobranej nie wcześniej niż 10 dni przed sezonem kąpielowym oraz nie mniej niż dwóch próbek w sezonie kąpielowym, w okresie funkcjonowania kąpieliska, tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca”.

Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrole (str. 52 Informacji, pkt 5.3.):

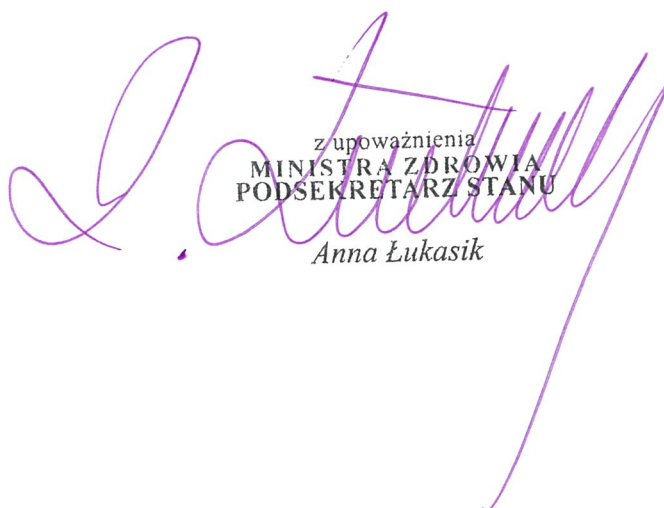
Należy podkreślić, iż wśród wyszczególnionych w tabeli skontrolowanych jednostek Państwowej Inspekcji Sanitarnej 4 uzyskały ocenę pozytywną, a 9 jednostek uzyskało ocenę pozytywną mimo stwierdzonych nieprawidłowości, w tym także Główny Inspektorat Sanitarny, jednakże nie koresponduje to z ogólną oceną zawartą w punkcie 2.1 Informacji.

Główny Inspektor Sanitarny mając na uwadze wnioski z kontroli w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, dotyczącej organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpeli, skierował do wszystkich jednostek Państwowej Inspekcji Sanitarnej informacje mające na celu usystematyzowanie działań podejmowanych w zakresie nadzoru nad jakością wody w przedmiotowym obszarze.

Niemniej jednak należy zauważyć, iż poruszone w ww. Informacji problemy w zakresie prowadzenia nadzoru nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpeli wynikają m.in. z braku bezpośredniej podległości powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, wojewódzkim stacjom sanitarno-epidemiologicznym, a także ograniczeń finansowych i częstych zmian kadrowych.

Podsumowując, w świetle powyższych informacji działania podejmowane przez Głównego Inspektora Sanitarnego mają na celu utrzymanie wykonywania nałożonych zadań w sposób zapewniający wysoką jakość funkcjonowania kąpielisk w całym kraju, a co za tym idzie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających.

Z poważaniem

z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Anna Łukasik

Warszawa, dnia 31.08.2015 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

DZW-I-043-10/12349/15/MPS

Pan

Wojciech Kutyla

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

W nawiązaniu do przekazanej informacji o wynikach kontroli organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli uprzejmie informuje, że aktualnie w Ministerstwie Środowiska trwają prace nad przygotowaniem projektu nowego Prawa wodnego. W tej sytuacji skierowane do Ministra Środowiska zalecenia mogą zostać zrealizowane przez wprowadzenie odpowiednich regulacji prawnych do tego projektu. Zważywszy jednak, na fakt iż sformułowany w informacji zakres zaleceń przekracza właściwość Ministra Środowiska i pozostaje w kompetencji Ministra Zdrowia nowe rozwiązania prawne, w szczególności dotyczące obowiązku prowadzenia ewidencji miejsc wykorzystywanych do kąpieli i przekazywania ich państwowym inspektorom sanitarnym wraz z informacją o okresie sezonu kąpielowego będą mogły zostać opracowane i wprowadzone do projektu Prawa wodnego po uzgodnieniu ich z Ministrem Zdrowia.

Z up. Ministra
Sekretarz Stanu
Stanisław Gawłowski

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
WOJCIECH KUTYŁA

KSI-4101-002-00/2014
P/14/056

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2015 r.

Opinia

Prezesa Najwyższej Izby Kontroli

do stanowiska Ministra Zdrowia z dnia 30 marca 2015 r. odnośnie „Informacji o wynikach kontroli organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli”

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, przedstawiam opinię do ww. stanowiska.

1. Z zadowoleniem przyjmuję zapewnienie Pana Ministra o podjęciu działań mających na celu realizację wniosków NIK z przedmiotowej kontroli, w szczególności dotyczących: uregulowania w przepisach prawa liczby miejsc pobierania do badań próbek wody z kąpielisk oraz terminu pobierania prób w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego – w dostosowaniu do wymagań UE, wprowadzenia do przepisów karnych kary dla podmiotów niewykonyjących badań w kąpieliskach lub nieprzekazujących niezwłocznie organom inspekcji sanitarnej wyników tych badań, a także usprawnienia funkcjonowania internetowego Serwisu kąpieliskowego i uzupełnienia przedstawianych w nim danych.
2. Przyjmuję wyjaśnienie, iż ujawnione w trakcie omawianej kontroli nieprawidłowości w funkcjonowaniu nadzoru Inspekcji Sanitarnej nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpieli, wynikają m.in. z braku bezpośredniej podległości powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych stacjom wojewódzkim, ograniczeń finansowych i zmian kadrowych.
3. Podtrzymuję stanowisko w kwestii nieposiadania przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych pełnej informacji o miejscach wykorzystywanych do kąpieli funkcjonujących na terenie powiatu oraz o okresie sezonu kąpielowego i harmonogramie wykonywania badań wody w tych miejscach. Ustalenia takie wynikają zarówno z kontroli przeprowadzonych w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych, jak i z kontroli w gminach – organizatorach takich miejsc. Wobec faktu nienależenia na organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli prawnego obowiązku przekazywania państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym ww. informacji, nie mogę zgodzić

¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 z późn. zm.

się z Panem Ministrem, że poruszany problem dotyczy jedynie jednostek skontrolowanych przez NIK, w których został ujawniony.

4. Podtrzymuję również ocenę nierzetelnego opracowywania w Głównym Inspektoracie Sanitarnym informacji dla Komisji Europejskiej, uzasadnioną stwierdzeniem, iż „W informacji o liczbie kąpielisk na sezon kąpielowy w 2012 r., w siedmiu (z 23) kolumnach wpisano nieprawidłowe dane, a w informacji o liczbie kąpielisk na sezon kąpielowy w 2013 r., w kolumnie *Przyczyny zmian*, w przypadku 12 kąpielisk pozostawiono niewypełnione pola; w informacjach o liczbie kąpielisk na sezon kąpielowy w 2012 r., 2013 r. oraz 2014 r. część danych wypełniono w języku angielskim, a część w języku polskim”. Przyjmuję jednocześnie informację o wprowadzeniu w Głównym Inspektoracie Sanitarnym systemu pracy, który pozwoli wyeliminować ww. nieprawidłowości.
5. Pragnę poinformować, że ogólna ocena działalności kontrolowanej przez NIK formułowana jest na podstawie analizy, agregacji i porównania wszystkich wyników badań uzyskanych w kontrolowanych jednostkach oraz obrazu funkcjonowania całego badanego systemu lub jego części. Ocena ta nie stanowi sumy ani wypadkowej ocen poszczególnych jednostek.

Z pozdrowieniem
Krzysztof Kuchta

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
WOJCIECH KUTYŁA

KSI-4101-002-00//2014
P/14/056

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2015 r.

Opinia

Prezesa Najwyższej Izby Kontroli

do stanowiska Ministra Środowiska z dnia 31 marca 2015 r. odnośnie „Informacji o wynikach kontroli organizacji i utrzymania kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli”

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, przedstawiam opinię do ww. stanowiska.

1. Z zadowoleniem przyjmuję informację Pana Ministra o przygotowywaniu w Ministerstwie Środowiska projektu nowej ustawy – Prawo wodne i możliwości wprowadzenia do tego aktu uregulowań wnioskowanych przez NIK w wyniku przedmiotowej kontroli.
2. Podzielam stanowisko, iż w powyższych pracach legislacyjnych konieczna jest współpraca z Ministrem Zdrowia. Jednocześnie pragnę nadmienić, że w kompetencjach Ministra Środowiska znajduje się dział – Gospodarka wodna.
3. Pozostaję w przekonaniu, że wnioskowane przez NIK uzupełnienie obecnych uregulowań znajdą miejsce w nowej ustawie i przyczynią się do bardziej efektywnego nadzoru nad jakością wody w kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli.

Z pozdrowieniem

¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 z późn. zm.